

Jankovic-Mes
klanica i prerada mesa

Lačarak, Železnička 40, Tel/Fax: 022/671-006
www.jankovic-mes.co.rs

PHILIP DUŠECI
NIJE VAŽNO GDE, VAŽNO JE NA ČEMU...

philip
Filipovic Co.

Jarački put bb
22000 Sremska Mitrovica
+381 22 624 665
www.duseciphilip.com

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina V • Broj 91 • 12. avgust 2016. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

MALINE

Foto: M. Mileusnić

Kada je pre tri godine počela da razmišlja na koji način bi nekim dodatnim prihodom mogla da pridonese kućnom budžetu, Biljana Mitrović iz Šida, po zanimanju zubni tehničar, odlučila je da se oporba u poslu kojim već bavi njena sestra u okolini Šapca, kao i deo porodice u Šumadiji. Na porodičnom imanju u Berkasovu, zajedno sa suprugom Predragom, na površini od 1,5 ara, zasadila je sadnice malina.

Malina bere baš u vreme kada se to mora, ni pre ni posle toga. Sve što uberu, prodjau u Šidu, a imaju i isporuke na kućnu adresu kupaca.

Strana 10.

U OVOM BROJU

**VELIKI POREMEĆAJI
NA TRŽIŠTU**

**Meso poskupelo,
svi nezadovoljni**

Strana 3.

SVET, SRBIJA I PŠENICA

**Puni ambari
i prazni džepovi**

Strana 7.

RUMA

Organske jabuke

Strana 9.

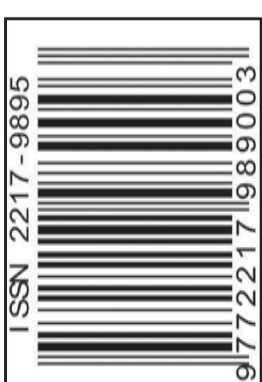
SMS MALI OGLASI
063/8526-021

GAZDINSTVA: POPINCI

Sremske banane

Strana 11.

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •**

Светог Димитрија 22

od 1.8. do 5.8. 2016.

**Pad cena
kukuruza**

**Stabilna cena
pšenice**

**Pad cena na
svetskim berzama**

"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Potrebna reindustrijalizacija agrara

Sad se u Srbiji proizvodi oko 400.000 tona vrsta svih mesa i troši po stanovniku oko 38 kilograma. Pre dve i po decenije Srbija je proizvodila po stanovniku 650.000 tona mesa i trošila po stanovniku 65 kilograma

Republici Srbiji za njenih 631.000 gazdinstava i 7,16 miliona stanovnika potreban je nova i sprovodljiva agrarna politika. Treba nova agrarna politika, akcioni plan ili strategija, svedeno kako će se zvati, ali je važno da donese rezultate! Politika mora biti realna i ostvariva. Kada se doneše, a to treba da uradi nova Vlada i Parlament, pa će ona biti dugotrajna i obavezivati sve buduće vlade i ministre. A, ne samo da traje od jednog do drugog ministra. A, njih je od demokratskih promena 2000. godine od izbora sa sadašnjim novim, bilo čak 13! Puno ministara i kratko vreme da bi se postigli neki bolji rezultati u poljoprivredi, osim da nam narod nije bio masovno gladan! Republika Srbija je zemlja sa 5,2 miliona hektara poljoprivrednih površina, obradivih je 4,2 miliona hektara, ali se koristi tek 3,35 miliona hektara. Dosadašnje strategije su prikazivale da će agrar imati rast proizvodnje, ali je uglavnom bio – pad. Odnosno, u prvoj deceniji ovog veka bio je rast od samo 0,6 odsto! Primer je 2015. godina, kada je strategija prikazivala rast od 9,2 odsto, a bio je fizički pad od osam odsto i finansijski od 7,34 odsto! Lane je vrednost agrarne proizvodnje bila samo 4,75 milijardi dolara. Želja svake vlasti je da to bude više od 6,5 milijardi dolara!

Za postizanje ciljeva, pravaca i mera u novom budućem strateškom dokumentu i njihovo prilagođavanje ambijentu, okruženju i najnovijim rezultatima u poljoprivredi Srbije, odmah se mora krenuti ka startnoj osnovi za izradu akcionih programa. U tim programima potreban nam je plan za spasavanje sela, a to je i spasavanje Srbije. Jer, u Srbiji ima oko 6.709 naselja (u Ustavu ne postoje sela!), a 1.200 njih je u fazi nestanja. Od ukupnog broja naselja u Srbiji čak 1.034 ima manje od po 100 stanovnika. Dakle, za deceniju

u poljoprivredi je potrebna nova reindustrijalizacija, za prevazilaženje sadašnjeg stanja. Potrebna su nam strateška ulaganja. Njih je teško pronaći iz sveta, jer od 2000. godine do danas, od ukupno ulaska stranih direktnih investicija u

zemlju, u agrar je išlo samo 0,6 do 1,7 odsto! To je rezultat što poljoprivreda predstavlja neatraktivnu delatnost za strance. Moramo se uzdati u sebe i u svoje kljuse, pre svega, u domaće investitore i njihove mogućnosti. Potrebno je izgraditi pet novih klanica za tovljenike u Srbiji. Za unapređenje izvoza govedeg mesa, za koga imamo kupce, treba obezbediti korišćenje preko 1,4 miliona hektara pašnjaka i livada godišnje, na kojima bi se tovalo oko 200.000 junadi godišnje (sad ih imamo samo 15.000-20.000). Za klanje tih 200.000 junadi, koji bi se tovali u brdskim regionima potrebno je izgraditi, takođe nekoliko novih klanica. Pored toga treba projektovati mogućnost za proizvodnju 200.000 tona živinskog mesa godišnje (sad proizvodimo manje od 100.000 tona). Za to je potrebno izgraditi četiri nove klanice kapaciteta od po 50.000 tona. Realizacijom ovih projekata ostvario bi se novim obim proizvodnje od svih vrsta mesa od oko 640.000 tona godišnje. Nova vrednost proizvodnje ovog mesa bila bi oko 5,5 milijardi evra. Sad se

zemlju, u agrar je išlo samo 0,6 do 1,7 odsto! To je rezultat što poljoprivreda predstavlja neatraktivnu delatnost za strance. Moramo se uzdati u sebe i u svoje kljuse, pre svega, u domaće investitore i njihove mogućnosti. Potrebno je izgraditi pet novih klanica za tovljenike u Srbiji. Za unapređenje izvoza govedeg mesa, za koga imamo kupce, treba obezbediti korišćenje preko 1,4 miliona hektara pašnjaka i livada godišnje, na kojima bi se tovalo oko 200.000 junadi godišnje (sad ih imamo samo 15.000-20.000). Za klanje tih 200.000 junadi, koji bi se tovali u brdskim regionima potrebno je izgraditi, takođe nekoliko novih klanica. Pored toga treba projektovati mogućnost za proizvodnju 200.000 tona živinskog mesa godišnje (sad proizvodimo manje od 100.000 tona). Za to je potrebno izgraditi četiri nove klanice kapaciteta od po 50.000 tona. Realizacijom ovih projekata ostvario bi se novim obim proizvodnje od svih vrsta mesa od oko 640.000 tona godišnje. Nova vrednost proizvodnje ovog mesa bila bi oko 5,5 milijardi evra. Sad se

Branislav Nedimović

Prednost nauči

Bivši gradonačelnik Sremske Mitrovice **Branislav Nedimović**, kandidat za ministra poljoprivrede, nije želeo pre imenovanja da sa pozicije ministra komentariše stanje u poljoprivredi, ali je za Sremsku poljoprivredu, na pitanje šta bi poručio novom ministru poljoprivrede Nedimović rekao da mora voditi računa o tome da svaki deo Srbije ima svoje specifičnosti i da ne treba svaki ministar poljoprivrede da donosi novu strategiju razvoja jer naše strategije u poljoprivredi treba da su uske povezane sa dokumentima Evropske unije.

Naravno, lako je to reći, ali sva rešenja, inestiranja u proizvodnju ili zemljište, moraju biti potkrepljena najsavremenijim naučnim dostignućima. Sve mora biti zasnovano na nauči priznatoj u svetu – rekao je Nedimović.

Ne mislim da svaki ministar poljoprivrede treba da donosi novu strategiju razvoja. Naša strategija je usko povezana sa strateškim dokumentima EU. Jer, Evropska unija, ako u nečemu ima zajedničku politiku, to je zajednička politika u oblasti poljoprivrede. Kad smo pristali da budemo deo toga, mi smo te alate, ideje i vrednosti preuzeli.

Nema tu mnogo fantaziranja. U pogledu instrumentata i alata imamo problem jer ne koristimo savremena tehnička rešenja. Nemamo kompletnu Srbiju snimljenu tako da znamo koja je njiva privatna, a koja državna, gde je put, a gde kanal... Sve te strateške stvari moramo razrešiti, a ne da nam se sve to nalazi u 5.000 različitih dokumenata i ne možemo upravljati sistemom zato što nemaš dobre podatke. Zemlje oko nas sve to rade decenijama. Nema nam pomaka bez nauke i uvezivanja sistema što je do sada bio najveći problem – naglasio je Nedimović

u Srbiji proizvodi oko 400.000 tona vrsta svih mesa i troši po stanovniku 38 kilograma. Pre dve i po decenije Srbija je proizvodila po stanovniku 650.000 tona mesa i trošila po stanovniku 65 kilograma.

Partnerske investicije u proizvodnju svinjskog i živinskog mesa bi trebalo tražiti u saradnji sa Kinom, Rusijom i EU. Proizvodnju govedeg i živinskog mesa treba organizovati u saradnji sa bivšim nesvrstanim svetom (Ujedinjenim arapskim emiratima) i Evropskom unijom. U Srbiji nam je katastrofalno stanje u stočarstvu, nestaju nam sela, ostaju prazne kuće, prazne staje... Oni koji su do sada tovali stoku, to uglavnom rade samo za lične potrebe. Posledica takve agrarne politike je da stočarstvo u bruto domaćem proizvodu poljoprivrede učestvuje tek nešto više od 30 odsto. Cilj je da to bude više od 60 odsto.

Mi se sad hvalimo sa izvozom hane (čitaj sirovina) u vrednost od 2,8 milijardi dolara godišnje i suficitom od oko 1,3 milijarde dolara. Godišnje nam umre više nego što se rodi

40.000 ljudi i još 30.000 mladih ode u svet trbuhom za kruhom. Kada bi imali taj broj stanovnika više, ne bi imali dovoljno hrane ni za sebe, a da se i ne govori o izvozu. A to nas je upozorio i FAO. Jer, ukoliko se nastavi ekstenzivna proizvodnja Srbija će od izvoznika postati uvoznik hrane. Slično je i sa hlebom. Jer u poslednjih devet godina prosečna potrošnja hleba i peciva po glavi stanovnika u Srbiji smanjena je sa 101,5 kilograma na 83,71 kilogram. Dakle, manja je za 17,79 kilograma ili za 17,73 odsto. Takva potrošnja je na nivou Nemačke danas! Proizvodnju pšenice u Srbiji treba stabilizovati na 600.000 hektara da bi se godišnje dobijalo oko tri miliona tona pšenice. Polovina je potrebna za sopstvene ishranu stanovništva i rezerve, a polovina će moći da se izvozi. Tom cilju smo se približili ove godine. Ipak, koliko je sve to malo, najbolje govori podatak Holandije koja je veličine Vojvodine (ima oko 1,6 miliona hektar apoljoprivrednih površina) i izvozi hrane za 70 milijardi dolara godišnje!

40.000 ljudi i još 30.000 mladih ode u svet trbuhom za kruhom. Kada bi imali taj broj stanovnika više, ne bi imali dovoljno hrane ni za sebe, a da se i ne govori o izvozu. A to nas je upozorio i FAO. Jer, ukoliko se nastavi ekstenzivna proizvodnja Srbija će od izvoznika postati uvoznik hrane. Slično je i sa hlebom. Jer u poslednjih devet godina prosečna potrošnja hleba i peciva po glavi stanovnika u Srbiji smanjena je sa 101,5 kilograma na 83,71 kilogram. Dakle, manja je za 17,79 kilograma ili za 17,73 odsto. Takva potrošnja je na nivou Nemačke danas! Proizvodnju pšenice u Srbiji treba stabilizovati na 600.000 hektara da bi se godišnje dobijalo oko tri miliona tona pšenice. Polovina je potrebna za sopstvene ishranu stanovništva i rezerve, a polovina će moći da se izvozi. Tom cilju smo se približili ove godine. Ipak, koliko je sve to malo, najbolje govori podatak Holandije koja je veličine Vojvodine (ima oko 1,6 miliona hektar apoljoprivrednih površina) i izvozi hrane za 70 milijardi dolara godišnje!

B. G.

Naši ministri

Agrar Srbije od 2000. do 2016. godine vodili su: **Živanko Radovančev**, koordinator, **dr Dragan Veselinov**, **dr Stojan Jevtić**, **dr Ivana Dulić** – **Marković**, **Goran Živkov**, **Predrag**

Bubalo, koordinator, **dr Slobodan Milosavljević**, **Dr Saša Dragin**, **Dušan Petrović**, **Goran Knežević**, **dr Dragan Glamović**, **dr Snežana Bogosavljević** – **Bošković**.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 063/8526-021
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • **Registarski broj NV000659**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

VELIKI POREMEĆAJI NA TRŽIŠTU

Meso poskupelo, svi nezadovoljni

Kupci se bune, proizvođači kažu da je cena stoke još uvek niska, iako kilogram košta 200 dinara, a trgovci se žale da prodaja pada - Cena svinjskog mesa JEnaš unutrašnji problem, problem naše neorganizovanosti u proizvodnji tovljenika - Kolebanje cena tovljenika u razvijenim zemljama kreću se od tri do pet procenata, dok u Srbiji idu i do 100 odsto

U mesarama i marketima svakodnevno nove cene. Poskupljenje mesa početkom meseca povuklo je za sobom i poskupljenje nekih mesnih prerađevina, a skuplja je i piletina. Kupci se bune, proizvođači kažu da je cena stoke još uvek niska, iako kilogram košta 200 dinara, a trgovci se žale da prodaja pada.

Cena živih svinja i svinjskog mesa je dostigla maksimum u poslednjih pet godina, a stabilizacija tržišta mogla bi da se očekuje intervencijom iz robnih rezervi za oko 20.000 komada svinja, smatra sekretar Udruženja za poljoprivredu PKS **Nenad Budimović**.

Svinjsko meso u Srbiji u poslednje dve nedelje poskupelo je i do 40 odsto, a Budimović ističe da nema osnova da cena svinjskog mesa ide na više u odnosu na sadašnju.

- To ne bi bilo realno jer će se smanjiti potrošnja mesa u trgovinama. Vreme da se proizvođači svinja i klanično-prerađivačka industrija dogovore kako će ubuduće postupiti kada padne i kad poraste cena", rekao je Budimović za Tanjug.

On je naveo da je činjenica da bi se situacija dodatno smirila intervencijom za oko 20.000 komada svinja iz robnih rezervi.

Budimović kaže i da farmeri ne mogu unedogled da čuvaju tovljenike i da čekaju da cena poraste jer će tovljenici "izaći" van klase.

Ipak smatra i da se ne može očekivati da će skorije u trgovinama pojeftiniti meso tako brzo, kako može da poskupi.

- Međutim, činjenica je da će intervencijom iz robnih rezervi i povećanjem broja komada u tovu moći da dođe do stabilizacije i do realne cene tovljenika u Srbiji - rekao je sagovornik Tanjuga.

U skorije vreme ne može se očekivati pojeftinjenje mesa u prodavnicama

On ističe da postoje parametri koliko šta kosta u odnosu na cenu tovljenika i svežeg mesa, ali da treba imati u vidu i trgovački deo priče koji utiče na formiranje cene.

- Pored farmera, stočara, klanično-prerađivačke industrije i trgovci su ti koji daju finalnu verziju što se cene tiče - istakao je Budimović.

On je ponovio da je glavni razlog za povećanje cena svinjskog mesa to što je povećana cena živih svinja, odnosno tovljenika.

Početkom godine cena je bila niska cena i farmeri su bili nezadovoljni.

- To je razlog da se mali broj farmera odlučio za taj biznis u junu i julu i osenio se nedostatkom živih svinja tovljenika na tržištu. Samim tim, kad nečeg nema, to i dobija višu cenu - rekao je Budimović.

S druge strane, uzrok treba tražiti i u tome što je u EU došlo do smanjenja zbog velikog izvoza svinjskog mesa u Kinu.

- Velike količine otišle su na kinesko tržište, a smanjen je uvoz živih svinja u odnosu na prošlu godinu čak pet puta zato što se cena izjednačila sa cenom u EU koja je opet dobila višu cenu zbog izvoza u Kinu - rekao je Budimović.

Ističući da je primetno smanjenje stočnog fonda za dva do tri odsto na godišnjem nivou u poslednjih desetak godina, prošle je registrovano blago povećanje broja grla stoke.

Budimović ističe da je zato važno stimulisati proizvodnju kroz izvozne aranžmane sa Kinom i Ruskom Federacijom, zatim da se poboljša reprodukcija i iskoriste potencijali dobre hrane za životinje.

Meso još skuplje?

Vlasnik Industrije mesa "Matijević" izjavio je da će cena mesa ići još više, podsećajući da je kilogram buta sa 390 otišao na 520 dinara.

NBS: Uobičajeno je da meso poskupi leti

Sezonski je uobičajeno da u letnjim mesecima, odnosno u trećem tromesečju, poraste cena svežeg mesa, ocenile je danas Narodna banka Srbije (NBS) komentarišući uticaj sezonskih faktora na kretanje inflacije.

"U proteklih deset godina, tokom letnjih meseci cene mesa su rasle, pri čemu je sam rast zavisio od vremenskih prilika u zemlji i okruženju, troškovnih pritisaka u proizvodnji hrane usled kretanja cena primarnih poljoprivrednih proizvoda i cena nafte, kao i ostalih faktora koji utiču na ponudu svežeg mesa", navodi se na sajtu NBS.

Dodaje se da, istorijski posmatrano, sezonski faktori potom nastavljaju da deluju i u naredna dva tromesečja, kada prvo dolazi do stabilizacije cene mesa, a zatim i do njenog pada.

U Srbiji je krajem jula svinjsko meso poskupelo više od 30 odsto, a početkom jula i cena piletine je veća za oko 25 odsto.

Komentarišući cene voća i povrća NBS je navela da je sezonski faktor tu još izraženiji i cene tih proizvoda su još podložnije vremenskim uslovima, što je ove godine naročito izraženo kod voća.

"Cene voća su u ovom trenutku u proseku niže za oko 10 odsto u odnosu na isti period prethodne godine, dok su cene povrća u proseku na sličnom nivou", istakla je NBS.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, rast inflacije je u prvom polugodištu ove godine bio od 0,9 odsto, od čega 0,4 procenta u prvom i 0,5 procenta u drugom tromesečju, uglavnom usled sezonskog poskupljenja robe.

-I to još nije kraj, tržište će se zadovoljiti tek kada cena bude 600 dinara - rekao je Matijević.

On kaže da je cena živih svinja ispod ekonomske cene opravdanja već šest meseci i dodaje da se ovo događa već 10 godina.

- „Ugasili“ su ljudi to, nije im se isplatilo, pa je cena skočila - kaže Matijević.

Matijević kaže i da sada za domaće svinje traže 200 dinara po kilogramu, a to znači da će but koštati 560 dinara, ali, kako kaže, to nije dovoljno.

- Naše tržište će se zadovoljiti tek kada cena buta bude 600 dinara, kada se uveze jedno 5.000 - 6.000 svinja - smatra on.

Prema njegovom mišljenju, pad cene se može očekivati tek za dva meseca.

Predstavnici Ministarstva trgovine rekli su prethodne nedelje da će se pribeci i intervencijom uvozu ukoliko to bude potrebno.

Oni ipak očekuju da će se narednih dana situacija na tržištu stabilizovati i da sa tim neće biti potrebe.

U Srbiji se tradicionalno najviše troši svinjsko meso. Prosečno domaćinstvo godišnje potroši više od 40 kilograma svinjetine.

Sledi „vruća jesen“?

Potrošači strahuju da nedavno poskupljenje svinjskog i pilećeg mesa najavilo je „vruću jesen“, kada je reč o kupovini namirnica. Građani sa nevericom gledaju u nove cenovnike u mesarama.

Iako nadležni smatraju da ne postoje tržišni razlozi za pomeranje cena slatkog kristala, u trgovinama je i šećeru skočila cena. Na policama nekih prodavnica u unutrašnjosti Srbije nekoliko dana nije bilo, kako kažu, "ni trunke šećera".

Predsednik Privredne komore Vojvodine Ratko Filipović rekao je za RTV da je cena svinjskog mesa naš unutrašnji problem, problem naše organizovanosti ili neorganizovanosti u proizvodnji tovljenika.

- To poskupljenje nije uvožno poskupljenje jer nije došlo sa svetskih berzi i svetskih pijaca. Čim je naš unutrašnji problem, to znači da se mora i rešavati kod

nas. Jednim delom to je problem naše neorganizovanosti, a drugim delom moramo biti realni realni da smo došli u poziciju da smo dugi niz godina zemlja neto uvoznik svinjskog mesa. Suštinski to je jako težak podatak i iz toga dolazi do ovoga što smo sada u minimumu proizvodnje svinja i automatski je došlo do naglog skoka cena tovljenika i svinjskog mesa iako u okruženju nema takvog kretanja. Ovo je verovatno deo i loše proizvodnje kukuruza lane, smanjenja proizvodnje kod manjih uzgajivača svinja, generalno nedostatak sredstava kod malih poljoprivrednika - kaže Filipović.- Sve to utiče na nagle sezonske skokove za koje ne mislim da su najava „vruće jeseni“. To je sezonski problem i biće anuliran tokom jeseni jer godina obećava dobre prinose. U ovom trenutku je stanje na poljima da se očekuje dobar rod kukuruza, soje i šećerne repe. Nema realnih očekivanja za ozbiljniji talas nestašica - navodi Filipović.

Po njegovim rečima, Srbija je neto izvoznik pilećeg mesa. - Komora se koristi statističkih podacima, nemamo ih sada za period od početka godine i imaćemo ih za analizu tek u septembru. Proizvodnja pilećeg mesa brže može da se obnovi, leti je period kada opada proizvodnja i sve je to normalno - navodi Filipović.

Na pitanje može li se očekivati poskupljenje još nekih namirnica, Filipović poredi da je Privredna komora Vojvodine još lane rekla da je lanjska suša uticala na smanjenje proizvodnje kukuruza i ozbiljno smanjenje šećerne repe koje je bilo samo 60 odsto u odnosu na 2014. godinu.

- Prelazne zalihe šećera su svuda, pa i u svetu, tokom avgusta na minimumu. Ali, ova godina obećava, zasejano je repe više nego lane, usev je dobar i obećava dobar rod - navodi Filipović i podseća na obavezu proizvođača da obezbede domaće tržište. - Nema bojazni da je došlo do praznjenja zaliha, potrošači nemaju kupovnu moć da stvaraju ogromne zalihe, izvozi se manje nego prethodnih godina i to je kompenzovalo manju proizvodnju.

S. P.

Cenu mesa drži trgovački lobi

Zadovoljstvo uzgajivača svinja zbog aktuelnih visokih cena svinjskog mesa neće dugo potrajati. Kako ističu agroekonomisti, sadašnja cena će im pokriti gubitke iz prethodnih meseci, ali i uticati na ekspanziju tova koji će dovesti do ponovnog obaranja cena u narednim mesecima. Sami uzgajivači optužuju trgovački lobi da klanice ne otkupljuju po sadašnjim visokim cenama, već ih koriste da podignu cenu u mesarama, dok uvoze jeftino meso iz inostranstva.

Ko je uspeo da prethodnih dana proda svoje tovljenike mogao je da očekuje dobru zaradu, s obzirom na skok cena. I pored toga, uzgajivači svinja se žale jer je u Srbiji, kako tvrde, prisutno najveće kolebanje cena u regionu. Kažu da se u razvijenim zemljama kolebanja kreću od tri do pet procenata, dok u Srbiji idu i do 100 odsto. Tako je otkupna cena svinja u poslednje vreme sa 110 skočila na i do 210 dinara.

- Jako veliki problem je trgovački lobi. Oni sve kontrolišu. Pogotovo za proizvođače je to veliki problem zbog toga što vi sada imate situaciju da je zvanična otkupna cena svinja 200 dinara plus PDV, ali klanice ne otkupljuju svinje nego uvoze jeftino svinjsko meso iz inostranstva i bukvalno drže ovu zvaničnu visoku otkupnu cenu samo zato da bi mogli da podignu cenu u mesarama - ističe **Daniel Kovačević**, uzgajivač svinja iz Male Bosne.

Velika kolebanja: otkupna cena u poslednje vreme sa 110 skočila na i do 210 dinara

Do poskupljenja mesa došlo je u prethodnih dvadesetak dana, a glavni razlog je nedostatak tovljenika na tržištu Srbije, ali i regiona.

- Cena koštanja tovljenika ovog momenta u proizvodnji je negde oko 135 do 155 dinara. Zašto? Zato što je kod kalkulacija različito obuhvatanje određenih troškova, ali je od 135 do 155 što znači da je negde oko tri do pet hiljada dinara zarada po jednom tovljeniku, što je solidna nadoknada za gubitke koji su ostvareni u prethodnih

pet-šest meseci kada je cena bila 110 - 120 dinara po kilogramu živih mere - naglašava **Ivan Vojnić Tunić**, generalni sekretar RPK Subotica.

Iako im aktuelna visoka cena pogoduje, primarnim poljoprivrednim proizvođačima neće doći do koristi na duže staze, jer će uticati na ekspanziju tova. To će dovesti do obaranja cene, gde će štetu pretrpeti upravo oni koji se primarno bave uzgojem svinja.

RTV (Boris Šuman)

Strah od bogatih seljaka!

Zadruga i zadrugari uvek su bili pod prismotrom partijske vlasti. Zbog opstrukcije lokalnih vlasti ni zakoni nisu omogućili vraćanje zadružne imovine koja je prenetu prvo u društvenu, posle i u državnu svojinu, da bi se zatim preduzeća, iako imaju titulare, ponovo privatizovala

Posle donošenja Zakona o udruženom radu, počeli su da se stvaraju novi oblici specifičnog YU zadrugarstva, sa minimalnom početnom imovinom, pa seljaci iznova započinju privredne aktivnosti sitnih robnih proizvođača, ali pod stalnim patronatom preduzeća (opštinskih kombinata) i prismotrom partijske vlasti – Saveza komunista Jugoslavije. Seljacima se daje prividno pravo upravljanja kroz njihovo uključivanje u sistem samoupravnog udruženog rada, a stvarne i ključne ekonomske odluke donose se bez njihovog uticaja i van tih osnovnih oblika.

Seljaci ponovo naseljavaju, odriču se prava na isplatu viših cena za svoje proizvode i isplatu, odnosno raspodelu dobiti, i tako formiraju novu imovinu kod radnih i osnovnih organizacija kooperanata, ali i udružuju sredstva za izgradnju novih i proširenje postojećih kapaciteta, pre svega, u prehrambenoj industriji inputa organizovanih u formi nezadružnih oblika preduzeća.

„U Kraljevini Srbiji postojao je poseban Zakon o zadrugama. Međutim, posle Drugog svetskog rata, uglavnom se išlo ka gašenju naših zadruga“, ističe višegodišnji predsednik Zadružnog saveza Srbije Dragoljub Govedarević. „Uvek je postojao strah da će se seljaci, odnosno zadrugari obogatiti. Zadrugom su upravljali radnici, a zadrugari samo ako su sa njom bili u radno-pravnom odnosu. Zadruga su nam još daleko od onog što bi trebale da budu po ugledu na svet, kome mi težimo“, naglašava Govedarević.

Predsednik Zadružnog saveza Srbije Nikola Mihailović ističe da je zadrugarstvo uništeno ali ne još u potpunosti! Zato se već više od pola veka čekaju bolja vremena da se zadrugarima vrati neopravdano oduzeto. Jer, privredni rast zemlja može da ostvari samo kroz zadruga, a u svetu su to kooperative kojih ima 800 miliona! One donose čak polovinu društvenog proizvoda u svetu. Oživljavanjem zadruga i kod nas, kada bi se seljacima zadrugarima vratila imovina, bio bi dat značajan doprinos i rastu društvenog proizvoda stvaranju boljitka, posebno kod siromašnih seljaka! A, u agrarnoj zemlji Srbiji danas imamo 700.000 gladnih... Da imamo zadruga i u njima prave zadrugare i to bismo sveli na minimum! Amandmanima na Ustav SFRJ iz 1988. godine ponovo se u ustavni i privredni sistem Jugoslavije vraća zadružna svojina jer postaje jasno da osnovu svake reforme društvenog uređenja i privrednog sistema predstavlja svojinsko pitanje.

Tek što se rodila nada da pljačka prestaje lobiranjem u tadašnjoj Saveznoj vladi i Skupštini SFRJ novi Zakon o zadrugama donosi se po-

četkom 1990. godine, kada je već istekao rok za usaglašavanje po ranije donetom Zakonu o preduzećima. Zbog te činjenice, dešava se treća velika pljačka zadrugara i njihovih organizacija jer imovina ranijih radnih i osnovnih organizacija kooperanata ostaje u sastavu kombinata koji se organizuju kao preduzeća. Zakon o zadrugama iz 1990. godine pokušava da, u startu, ispravi tu nepravdu i otvori prostor za ispravljanje nelogičnosti, utvrđujući obavezu da se imovina ranijih zadruga njima i vrati. Ovim zakonom naknadno se uspeva da se deo organizacija kooperanata iz sastava preduzeća izdvoji i organizuje u zadruga, ali pritom veći deo njihove imovine, zbog toga što nisu urađeni deobni bilanci, ostaje u okvirima preduzeća.

Kako namera zakonodavca da obezbedi povraćaj zadružne imovine u zadružni sektor nije realizovana, pitanje povraćaja zadružne imovine pojačava se boljim rešenjima iz Zakona o zadrugama donetim 1996. godine. Nažalost, i ovaj zakon, zbog opstrukcija vladajuće stranke (SPS) i lokalnih opštinskih vlasti pod kontrolom vladajuće stranke ili koalicije stranaka, ne postiže potrebne efekte i samo manji deo postiže ono što se očekivalo, što znači da se neznatan deo zadružne imovine vraća u zadružni sektor.

Tako se u poslednjoj deceniji XX veka (od 1990. do 2000. godine) zakonom određene, a politički nedovoljno iskrene afirmacije zadruga, pre svega, u Vojvodini, zadrugama vraća tek trećina njihovog poseda (oko 65.500 hektara) oduzetog poljoprivrednog zemljišta i manji deo pokretne imovine, a industrijski pogoni ostaju van zadružnog sektora

privrede i služe da preko niskih cena sirovina obavljaju dalje ekonomsko osiromašenje sitnih robnih proizvođača. Dakle, legalizacija treće velike pljačke trebalo je, po zamisli i delovanju vladajuće „crveno-crne koalicije“, da usledi primenom republičkog Zakona o svojinskoj transformaciji, naročito zbog činjenice da evidencije o sticanju imovine namerno nisu prilagođene važećim zakonskim rešenjima.

Razvlašćivanje zadruga

Tako su evidencije o nepokretnostima i po Zakonu o računovodstvu permanentno iskazivale zadružnu kao društvenu svojinu i bile podloga za novu veliku pljačku jugoslovenskog zadrugarstva. Procena kapitala, kao i prvi korak zamišljene privatizacije, obavljena je na osnovu evidencije, a ne na osnovu izvora nastajanja, takozvane društvene imovine. Tako je „kreativan“ pristup procenitelja „društvenog kapitala“ trebalo da promeni svojinske odnose u korist onih koji ničim nisu doprineli njegovom sticanju. Rešenja iz zaustavljenog republičkog Zakona o svojinskoj transformaciji trebalo je u prvo vreme da prikriju, a kasnije da u „punom sjaju“ afirmišu nove vlasnike u liku onih koji su već stekli bogatstva sumnjivog porekla.

„Na taj način je kroz tri velike pljačke zadruga izvršeno potpuno imovinsko i ekonomsko razvlašćivanje zadruga i one su zbog toga, u velikoj meri, kompromitovane kao istinski subjekti ekonomskog organizovanja sitnih robnih proizvođača. Četvrta velika pljačka zadruga, ali ovoga puta od strane pojedinaca, trebalo je da se dogodi uz pomoć Zakona o svojinskoj transformaci-

Rasprodaje

Kod zemljoradnika u Vojvodini postoji strah da preko 130.000 hektara poljoprivrednog zemljišta u zadružnoj svojini, koje je u sastavu društvenih preduzeća, bude prodato na tenderima ili aukcijama, samo zato što su decenijama na pogrešan način vođene knjige posednika i nisu blagovremeno okončani sudski sporovi. Čaša žuči prelila se onog momenta kada je Republička Agencija za privatizaciju objavila prodaju velikih poljoprivrednih preduzeća: Jeddinstva u Apatinu, Napretka u Staroj Pazovi, Agrounije u Inđiji, Poleta u Hrtkovcima, Save Kovačevića u Vrbasu i Vršačkih vinograda u Vršcu. Uvidom u imovinu ovih preduzeća ustanovljeno je da poseduju zemljište koje se vodi kao društveno, a u stvari je

vlasništvo zadruga. Praktično, država je prodavala imovinu koja je u sudskom sporu između zadruga kao vlasnika i preduzeća, koja su bili samo korisnici sporne imovine.

Tako se zadružna imovina izlagala prodaji iako je to u suprotnosti s ustavnim i zakonskim rešenjima, pa i sa saveznim Zakonom o zadrugama iz 1996. godine. U ovom zakonu se ističe da se „zadružna svojina obrazuje iz... sredstava ostvarenih radom i poslovanjem zadruga...“ Iz toga proizlazi i obaveza da se imovina ranijih zadruga, koja je organizacionim i statusnim promenama prenetu bez naknade drugim korisnicima (koji nisu zadruga) mora vratiti zadrugama čija je to bila imovina. Ali toje prava retkost.

ji, tako da se i zadruga podvrgnu transformaciji po tom zakonu pošto se prethodno, uz pomoć nekih sudija privrednih sudova u to vreme (Sombor, Subotica, Zrenjanin, Pančevo...) na brzinu vrata u oblik preduzeća, iako to Zakon o zadrugama eksplicitno zabranjuje. Pretvaranjem zadruga u preduzeća, ili njihovo pripajanje preduzećima, naročito je karakteristično u vreme smena vlasti 2000. godine“, navodi Đorđe Bugarin.

Ova pljačka imala je cilj da, uz rad sitnih interesa zaposlenih u zadrugama i krupnih interesa novobogataša, definitivno poništi vek i po dugu ideju i tradiciju zadrugarstva na jugoslovenskim, odnosno srpskim prostorima. Ali odluka Skupštine Srbije i nove demokratske vlasti, nakon promena 2000. godine, kojom zaustavlja dalju primenu Zakona o svojinskoj transformaciji koji je donela bivša vlast, donosi trenutno olakšanje ali i zahteva oprez da se novim rešenjima iz novog Zakona o privatizaciji (donetog 2001. godine) ne legalizuju već učinjene ili omogućene nove pljačke. Međutim, malo je učinjeno na onom što se tražilo, a to je da država očisti evidencije o takozvanoj društvenoj svojini od svih drugih, ustavom garantovanih, svojina koje su zarad socijalističkog preobražaja bivše nam države nazivane društvenom svojinom. Kao da ništa nije urađeno, a samo se društvena pretvara u državnu svojinu, pa je na delu i četvrta pljačka zadružne, odnosno seljačke imovine.

Vraćanje imovine?

Da bi se tranzicija i privatizacija izvela iole korektno i u ovoj oblasti, rethodno se imovina mora vratiti svim ranijim vlasnicima kojima je oduzeta na različite načine. U takve

vlasnike spadaju i zadruga i zadrugari. Vraćanjem imovine zadrugama ona se vraća selima i mora da omogući njihov

razvoj. Računa se da pravih zemljoradničkih zadruga danas ima u zemlji oko 400, a da još dva puta toliko ima organizacija koje nose to ime, a u stvari su male trgovinske firme, odnosno preduzeća.

Zadruga u Jugoslaviji, u drugoj polovini XX veka, bile su instrument u rukama države i služile za sprovođenje državne politike i u poljoprivredi i u drugim privrednim oblastima. U poslednjoj deceniji XX veka pokušale su da se otrgnu iz tog smrtonosnog zagrljaja. U tim pokušajima nisu dovoljno uspele jer su i dalje, zbog nevratanja zadružne imovine, bile zavisne od socijalističke vlasti. Promenjena je i ta vlast demokratskim promenama u 2000. godini, a zadrugarima se nije poboljšao položaj.

A koliko je zadrugarstvo potrebno na ovim prostorima, ukazuje i činjenica da je formiran velik broj novih zadruga koje nisu gubile vreme na rešavanju povraćaja zadružne imovine. Mnoge od ovih zadruga postale su uspešna alternativa „starim zadrugama“ koje, pritisnute bremenom prošlosti, ponajviše posluju u uslovima krize

poverenja, bez dovoljno ambicije zaposlenih, a posebno rukovodećih ljudi, da učine iskorak ka otvorenoj tržišnoj privredi.

Zadruga u novim uslovima, treba da omoguće pravim, poštenim, iskrenim domaćinima da kao zadrugari kroz njih iskažu svoje stvarne ekonomske, socijalne i druge potrebe. Te interese mogu ostvariti samo upravljači zadružnom imovinom i zadružnim poslovima. Jer zaposleni u zadrugama su samo činovnici, a ne i zadrugari!

(2012.g.)

SREMSKA MITROVICA • TRAGOM SKUPŠTINSKE ODLUKE O POSTUPKU SKIDANJA USEVA SA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U DRŽAVNOJ SVOJINI

Zaštita useva od uzurpatora

Na području tri katastarske opštine inspeksijski konstatovana uzurpacija preko 30 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta sa koga će uskoro biti skinut rod. To je način obeštećenja, ali i potvrda da se neće dozvoliti nelegalno korišćenje državnog zemljišta

Stvaraju se pravni preduslovi da nadležni u Sremskoj Mitrovici ubiranjem roda sa nelegalno zasejanih državnih njiva na svom području ostvare kakvo-takvo obezbećenje i upute znak nekim potencijalnim korisnicima da na takav način više neće moći da se ostvari korist. Naime, na julske sednice Skupštine grada Sremska Mitrovica odbornici su doneli odluku o postupku skidanja useva sa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini kojim raspolaže i upravlja Republika Srbija preko ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede,

a koje se nalazi na teritoriji ovog grada. Inspeksijski podaci govore da je više od 30 hektara takvog zemljišta u tri katastarske opštine, u tri sela, zasejano sojom. Radi se o površinama čiji korisnici su ušli u njive zasejali ih a nisu iskoristili mogućnost koja im je dana posebnom uredbom da se prijave i reše problem vansudskim poravanjem.

- Usvojena je odluka kojom se regulište postupak skidanja useva sa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini usled korišćenja tog zemljišta bez pravnog osnova. Nakon ove odluke nadležni u gradu

će moći da skinu useve sa poljoprivrednog zemljišta koje je uzurpirano, a čiji se korisnici nisu prijavili u datom roku. To znači da nećemo dozvoliti da niko uzurpira zemljište koje grad daje u zakup, a čiji vlasnik je država. Moramo sve staviti u istu ravan, jer ne može biti da jedni plaćaju, a drugi ne. Sredstva koja ćemo dobiti skidanjem useva sa te zemlje ćemo usmetiti u gradske projekte - komentarisao je donetu odluku i njene ciljeve gradonačelnik **Vladimir Petković**.

Pod postupkom skidanja useva se podrazumevaju radnje koje sprovode nadležni organi grada sa ciljem zaštite interesa Republike Srbije nad poljoprivrednim zemljištem u državnoj svojini. Postupak skidanja useva obuhvata: skidanje, transport, skladištenje i prodaju useva u skladu sa ovom odlukom. Ovaj postupak će se vršiti kao mera obezbeđenja naplate naknade za korišćenje poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini bez pravnog osnova. Postupak će se sprovoditi pod uslovom da je nadležni organ grada Sremska Mitrovica doneo akt iz člana 62. stav 5. Zakona o poljoprivrednom zemljištu, odnosno odluku iz člana 62. stav 6. Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Vladimir Petković, gradonačelnik

svojini bez pravnog osnova, a ako se radi o nepoznatom licu na teret grada Sremska Mitrovica iz sredstva obezbeđenih u budžetu grada Sremska Mitrovica.

Aktuelna odluka govori dalje da će se požnjeveni - ubrani usevi sa skidanjem, bez uskladištenja, biti predati licu koje dokaže da je vlasnik useva pod uslovom da izmiri obavezu plaćanja naknade za korišćenje poljoprivrednog zemljišta bez pravnog osnova, u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, i sve druge troškove koji su nastali u ovom postupku. Ukoliko to lice ne dokaže da je vlasnik ili ukoliko se vlasnik useva ne pojavi, požnjeveni usevi biće uskladišteni u registrovanim skladištima, prema propisima o skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda o čemu će se starati radna grupa iz člana 4. ove odluke, stoji uz ostalo u ovoj odluci, navodi se u ovoj odluci.

Budući da je na uzurpiranim površinama zasejana soja čija žetva predstoji doneta odluka je jedan od preduslova za postupak skidanje takvih useva. Kako saznajemo u Gradskoj upravi za poljoprivredu oni su dužni i da sprovedu postupak javne nabavke za odrađivanje tog posla.

S.D.

Skupština grada usvojila odluku da skine rod sa uzurpiranih površina

GAZDINSTVA

KUZMIN • SLOBODAN MILOJEVIĆ, ODGAJIVAČ SVINJA

Mnogi već odustaju od ovog posla

Podsticaji koje stočari u Srbiji dobijaju za proizvodnju svinja toliko su mali da su već mnogi odustali od gajenja, pa svinja neće biti, a naše svinjarstvo je uništio uvoz mesa - kaže Slobodan Milojević, svinjar iz Kuzmina

Jedan od najuspešnijih odgajivača svinja u Sremu **Slobodan Milojević** iz Kuzmina koji se ovim poslom bavi već tri i po decenije, kaže da je uvoz svinjskog mesa uništio naše svinjarstvo pa ako hoćemo da se ponovo proizvede veće količine, kao i da u tov uključimo i mlade ljude, treba novo finansiranje u tovilište, prasilište, repromatjerijal.

-Veliki je uvoz iz inostranstva, ali niko neće da kaže da farmeri u drugim državama imaju podsticaje da se bave svinjarstvom, a mi ih nemamo. Stočari očekuju pomoć države u obnovi i proširenju proizvodnje i izgradnji centara za odgoj prasadi i krmača, da bi se napunili sada već prazni obori. Ja sam 35 godina u ovom poslu, imam svojih 35 jutara zemlje i radim još nešto u arendu. Bio sam dva puta na razgovoru u "Mitrosu", prvi put dok se fabrika još gradila i drugi put po završetku sklapanja mašina, ali ništa konkretno nisimo dogovorili. Sve to meni kao proizvođaču izgleda lepo, odgovaraju mi njihovi uslovi jer oni traže klasnu svinju, ali količinu koju oni traže mi jednostavno nemamo. Jer, podsticaji koje stočari u Srbiji dobijaju za proizvodnju svinja toliko su mali da su već mnogi odustali od gajenja pa mislim da urkoso svinja neće biti - sa ogorčenjem priča Milojević i dodaje

Slobodan Milojević: zarada od svinjarstva je minimalna

da iza seljaka u Sremu ne stoji ni republička, ni pokrajinska vlada. Kako kaže, iako se njegova generacija već decenijama unazad bavi poljoprivredom, njegov sin od 24 godine će, ukoliko se ovakav trend nastavi, da napusti zemlju i to je ono što mu najteže pada.

- Politikom se u ovoj porodici nikad niko nije bavio i to me ne interesuje. Mene interesuje samo da moj sin ovde može da živi od svog rada, a to izgleda neće moći. Jer, ako vam kažem da sam od 1. de-

cembra prošle godine do maja ove godine predao 146 "meteri" mesa, ali da i pored toga što su moji prasici i moja hrana od prodaje nemam nikakve zarade i stalno sam na gubitku, sve će vam biti jasno kako seljak danas živi - kaže Slobodan i dodaje da ga najviše boli što omladina napušta ovu zemlju i odlazi u svet, "trubuhom za kruhom".

Ovaj uzgajivač svinja iz Kuzmina kaže da se nikada do sada nije zadužio, da je sve stekao isključivo sopstvenim radom, ali da je sada

O saradnji sa „Mitrosom“

- Imam zaokružen tov: svoje krmače, prasice, svoju hranu i godišnje isporučim negde oko 400 komada svinja. Iz razgovora u "Mitrosu" shvatio sam da oni rade na drugačiji način, odnosno da neće otkupljivati po kilaži već po mesnatoj jedinici, što meni odgovara. Hladna ili topla polutka, trebalo bi da bude od 54 do 56 procenata mesnatosti i onda bi za nju cena

bila 160 dinara kilogram. To je dobro i tu nema problema, ako bude usklađena cena kukuruza i prasadi da bismo imali makar pozitivnu neto. Nećemo mi tu imati zaradu jer se od živog svinjčeta odbija nešto oko 20 do 25 kilograma žive vage da bi se dobila tražena polutka kako hoće "Mitros" da otkupljuje - kaže Slobodan Milojević, uzgajivač svinja iz Kuzmina.

postao veliki pesimista i da ne vidi da će za seljake doći neki bolji dani i dodaje:

-Ako mladi ljudi, radno sposobni, odu odavde, neće se više nikada ni vratiti i zbog toga sam veliki pesimi-

sta. To me najviše boli, to što se ne vidi budućnost za mlade, jer meni više nije bitna moja budućnost, nego njihova.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

Cena od 190 dinara je realna

Farmer Slobodan Milojević komentariše da je cena žive vage tovljenika tri dana bila 190 dinara, ali da je onda počela da pada.

- Cena kilograma žive vage tovljenika od 190 dinara gotovo da je realna i da omogućava stočarima da tove svinje i budu na više od pozitivne nule. Međutim, cena od 115 dinara nije za stočare bi-

la isplativa jer s njom nisu mogli da se pokriju i ona je dovela do smanjenja tova u Sremu. S toliko niskom cenom svaki stočar bio je na gubitku između 5.000 i 6.000 dinara po tovljeniku. No, sasvim je izvesno da će država raznim intervencijama oboriti sadašnju cenu tovljenika i da će stočari opet imati samo štete.

Nizak stepen obrazovanja seoskog stanovništva

U kategoriji "ostalih" naselja (seoska i prigradska naselja), 36,3 odsto stanovnika nema završenu osnovnu školu (samo kod ženskog stanovništva taj procenat je 44,2 odsto), 28,7 odsto ima samo osnovnu školu, a to znači da 65 odsto stanovnika sela nema nikakvo profesionalno obrazovanje, a kod ženskog stanovništva to je 71,7 odsto, podaci su iz popisa stanovništva 2002. godine

Piše: **Branislav Gulan**

Dobar obrazovni sistem za buduće generacije poljoprivrednika, na duži rok, uz podršku koju pruža efikasan sistem savetodavstva i primenjenih istraživanja je najbrži način da se poprave ključni elementi uspešnosti poljoprivredne proizvodnje – upravljanje, prodaja, tehnička efikasnost i mogućnost praćenja porekla proizvoda, ističe dr Snežana Janković. Da bi bili uspešni u sve oštrijoj konkurenciji na tržištu, naročito u EU, poljoprivredni proizvođači moraju da budu informisani i edukovani da bi poboljšali tehničku efikasnost, kvalitet i standardizaciju proizvoda, a istovremeno razvili upravljačke i tržišne sposobnosti. Poljoprivrednici u Srbiji do znanja i informacija u poljoprivredi mogu doći kroz redovno školovanje, kao i kroz sistem informacija poljoprivrednih savetodavnih službi (PSS). Prenos znanja do poljoprivrednih proizvođača i budućih poljoprivrednika, preko poljoprivredne savetodavne službe u cilju povećanja profitabilnosti i konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje je jedan od osnovnih preduslova razvoja poljoprivrede u Srbiji. Poljoprivredno savetodavstvo ima za cilj da rešava probleme ljudi, tj. stanovništva koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom ili ruralnom ekonomijom, kao i da služi interesu države. Savetodavstvo je u osnovi vezano za prenos tehnologije i znanja od istraživačkih institucija do poljoprivrednih proizvođača. Zatop ukazujemo na postojeći obrazovni sistem u poljoprivredi, kao i mogućnosti unapređenja pojedinih segmenata ovog sistema u skladu sa svetskim i evropskim trendovima, posebno kroz primenu modela neformalne edukacije i „škole u polju“ za poljoprivrednike

(FFS) i učenike srednjih poljoprivrednih škola (SFS).

Zabrinjavajući podaci

Obrazovanjem seoskog stanovništva i primenom naučnih dostignuća trebalo bi da unapredimo proizvodni, tehnološki, ekonomski i socijalni položaj sela i da sprečimo produbljavanje njegovog sadašnjeg zaostajanja. Obrazovanje kadrova mora da podrazumeva upoznavanje i opštu informisanost u svim nivoima školovanja, od osnovne škole do fakulteta. Osim širih društvenih i ekonomskih pretpostavki, razvoj odgovarajućih stručnih službi, socijalizacija proizvođača u oblasti primarne poljoprivrede i zaštite bilja, predstavlja važan preduslov uspeha u implementaciji novih tehnoloških rešenja koja se u ovoj oblasti još očekuju. Neophodna je dobra koordinacija i permanentno usavršavanje kadrova sa licencom. Realizacijom naučno-istraživačkog rada stvara se i povećava kvantum znanja, ne laičkog već naučnog i zakonomernog. Dakle, saznanje o nečemu rezultat je istraživanja, a ti rezultati i saznanja, manja ili veća, epohalna ili minorna, akumuliraju se i stvaraju nauku, a zatim se slažu i nadopunjuju veliku zajednicu i nedeljivu svetsku naučnu riznicu.

- Stepen obrazovanja seoskog stanovništva je zabrinjavajuće nizak: u kategoriji "ostalih" naselja (seoska i prigradska naselja), 36,3 odsto stanovnika nema završenu osnovnu školu (samo kod ženskog stanovništva taj procenat je 44,2 odsto), 28,7 odsto ima samo osnovnu školu, a to znači da 65 odsto stanovnika sela nema nikakvo profesionalno obrazovanje, a

Poljoprivredna škola Valjevo

kod ženskog stanovništva to je 71,7 odsto (podaci iz popisa stanovništva 2002. godine). Ovo su podaci za celinu populacije, a naravno za mlađe generacije su ti podaci mnogo povoljniji, ali još uvek u uzrasnoj grupi koja sada ima između 45-50 godina. Više od jedne desetine nema osnovnu školu, oko jedne trećine ima samo osnovnu školu, a tek nešto iznad polovine ima neko profesionalno obrazovanje. Ukoliko bi sada pravili analizu verovatno bi bila bliska 2002. Godini. Dakle, potrebna je kompetna reformna agrarne politike i obrazovanja na selu. To je i put za spasavanje sela, poljoprivrede i Srbije u celini", kaže dr **Milovan Mitrović**, profesor na beogradskom Pravnom fakultetu.

Kada govorimo o poljoprivredi, selu i proizvodnji hrane (moderne prehrambene tehnologije), došlo je vreme koje traži najkvalitetnije kadrove, najsavremeniju opremu, najsavremenije "visoke standarde", a to nije moguće ostvariti bez visoko razvijene poljoprivredne nauke i tehnologije koja mora biti na svetskom nivou i razvijenog sistema obrazovanja na svim nivoima od osmogodišnje škole do univerziteta, kao jednog od najefikasnijih oblika transfera znanja do zemljoradnika, dodaje Mitrović. Da bi se ovo moglo realizovati, potrebno je razviti programe koji će obezbediti održivu proizvodnju i upravljanje biološkim resursima iz njivskih, šumskih i vodenih ekosistema. Za realizaciju napred iznetog neophodno je izvršiti strukturalne "promene" naučnog i obrazovnog procesa, reorganizaciju naučnih i obrazovnih institucija i obnovu naučnog i nastavnog kadra.

Globalizacija se širi

Nauka na Zapadu uvek je imala izrazito pragmatičan karakter. To se posebno odnosi na Ameriku koja je zahvaljujući, pre svega, nauči, tehnici i inovacijama postala naučna, vojna i ekonomska sila bez premca u istoriji. U Americi nije dovoljno biti naučnik, pronalazač već izumitelj (inventor) nečeg praktičnog, čulo se na skupu. Njihovoj industriji i privredi potrebni su resursi cele planete. Materijalni položaj poljoprivredno savetodavnih stručnih službi nije na potrebnom nivou, a što koči brži transfer znanja. Određeni broj poljoprivredno savetodavnih stručnih službi nema adekvatnu svoju infrastrukturu, laboratorije, laboratorijsku opremu i druga neophodna tehnička sredstva

za normalno funkcionisanje i rešavanje nagomilanih problema na selu.

Kada analiziramo naučne, obrazovne i stručne institucije iz oblasti poljoprivrede i prehrambenih tehnologija, možemo konstatovati da u dosadašnjem periodu nije poklonjena dovoljna pažnja prognozno-izveštajnim službama na nivou Republike Srbije, koje imaju izuzetno važan značaj tokom vegetacije kod biljne proizvodnje i trajan zadatak u stočarskoj proizvodnji. Koncept organizovanja prognozno-izveštajnih službi treba osmisliti tako da one budu na Univerzitetima u jednom sinhronizovanom sistemu na nivou Republike Srbije. Da bi naša sela i proizvodnja hrane u njima krenula napred, neopodne su korenite promene. Novim znanjem, novim tehnologijama uz mlad i obrazovan kadar, jedino možemo menjati sumornu sliku naših sela.

Dobri uslovi i niski prinosi

Naša zemlja pored povoljnih ekoloških uslova za uspešnu poljoprivrednu proizvodnju ima najniže prinose i nisku efikasnost u odnosu na druge zemlje EU. Mere koje su do sada preduzete nisu pomogle da se spreči odlazak mladih sa sela. Sektor za koji je vezano 1,8 miliona stanovnika ili gotovo četvrtina stanovništva ne može se i dalje držati na margini liste prioriteta. Posebno zabrinjava obrazovna struktura na selu, koja govori da je na selu samo onaj koji mora tu da bude. Priključivanjem Srbije bolonjskom sistemu obrazovanja imamo hiperprodukciju visokoobrazovanih u svim naučnim oblastima, pa i u oblasti poljoprivrede. Tako da smo se našli u situaciji da imamo hiljade agronoma koji čekaju svoje zaposlenje, neki od njih u gradu, a koji nisu osposobljeni (većina od njih) da sami započnu neki posao vezan za agrarni sektor.

„Promene su neophodne u visokobrazovnom sistemu, potrebno je više praktične nastave, naročito u strukovnim visokim školama. S obzirom da i poljoprivreda može biti multifunkcionalna, ona nije vezana samo za primarnu poljoprivrednu proizvodnju već i za preradu, turizam, trgovinu, marketing, zaštitu životne sredine, informacione tehnologije... Treba da se ponude studijski programi koji će povezati poljoprivredu i ove naučne discipline čime će porasti interesovanje studenata za agronomsku struku, jer

se čini da je mladima sve društveno prihvatljivije zanimanje nego da se bave primarnom proizvodnjom. Primenom ovih mera povećaće se mogućnost za zapošljavanje mladih na selu, što je do sada bio gorući problem. Ako nije realno očekivati masovni povratak mladih na selo, opstanak onih koji su se tu zatekli moguće je samo kroz sistem mera ruralnog razvoja kojima će se smanjiti razlika u kvalitetu života ljudi na selu i u gradu, rekla je profesor dr **Vera Milošević** iz Visoke poljoprivredne škole u Šapcu.

Budućnost i profesionalizacija

- Budućnost srpske poljoprivrede posebno kod zemljoradničkih gazdinstava (ima ih više od 628.000 u Srbiji) kao njenog dominantnog oblika organizacije upravo zavisi od profesionalizacije poljoprivrednog zanimanja odnosno podizanja nivoa i unapređenja opšteg i stručnog obrazovanja poljoprivrednog proizvođača. Srednješkolno poljoprivredno obrazovanje treba da obezbedi svakom pojedincu da stekne znanja, veštine i stavove – stručne kompetencije radi efikasnijeg uključivanja u svet rada i nastavak školovanja. Da bi ispunile svoju misiju poljoprivredne škole moraju stvoriti neophodne uslove za rad posebno za izvođenje praktične nastave kao jednog od ključnih delova nastavnog procesa. Zbog stanja u srpskoj poljoprivredi sve manji broj učenika se opredeljuje za upis u poljoprivredne škole, odnosno sve je manja zainteresovanost za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom. Takođe je nedovoljno korišćenje resursa u obrazovanju odraslih za primenu novih tehničko-tehnoloških rešenja. Da bi poljoprivredne škole mogle da ispune svoju misiju jedan od uslova je opredeljenje i izbor poljoprivrednog zanimanja učenika. Da bi se to desilo država mora reafirmirati poljoprivredno zanimanje i učiniti ga profitabilnim i društveno vrednovanim kroz veća ulaganja u razvoj sela i poljoprivrede čime bi se poboljšao ekonomski, socijalni i kulturni položaj poljoprivrednih proizvođača a samim tim i sela odnosno tada bi se veći broj mladih stručnih ljudi opredelio za bavljenje ovom delatnošću - mišljenje je **Milana Gajića**, direktora Poljoprivredne škole sa domom učenika „Valjevo“ u Valjevu.

(Nastaviće se)

Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu

Nestajanje Srbije

Veliki broj sela u Srbiji nalazi se u fazi nestajanja. Najveće propadanje sela je prisutno u brdsko-planinskim regionima Srbije. Stalno se povećava broj starijih domaćinstava i rapidno odlazanje mladih sa sela. Nedovoljna su ulaganja društvene zajednice u razvoj sela i poljoprivrede. Izražena je nedovoljna pismenost kod seoskog stanovništva. Seoskom stanovništvu nedostaju zdravstvene ustanove, vrtići, pošte, infrastrukturni objekti (putevi), domovi kulture i mnogo čega drugog za normalan razvoj sela i ostanak mladih na selu. Država Srbija mora da napravi novu strategiju, sa akcijskim planom koji bi se odmah primenjivao, za oporavak sela, naročito u finansijskom pogledu. Ho-

rizontalno i vertikalno udruživanje seljana je neophodan preduslov da bi oni svojim inicijativama pokrenuli promene u pozitivnom pravcu. Jer, sa nestajanjem sela, nestaje i Srbija. Nastavlja se dalje propadanje sela u Srbiji, u kojima živi 40,5 odsto od ukupnog stanovništva. Od 4.709 naselja, odnosno sela, njih preko 1.200 nalazi se u fazi nestajanja (1.034 naselja imaju manje od po 100 žitelja). Podatak da je preko 50.000 praznih kuća u seoskim naseljima i da u još 150.000 njih trenutno niko ne živi, dovoljno govori o odumiranju sela. Poštu nema 2.000 sela. Velik broj sela je i bez zdravstvene ustanove. Postoji još i bezbroj pokazatelja koji upečatljivo govore o propadanju sela.

BEOGRAD • SVET, SRBIJA I PŠENICA

Puni ambari i prazni džepovi

Od prošlogodišnje žetve do početka ubirannja pšenice u ovoj godini, izvezeno je 789.328 tona zrna. Pored toga izvezeno je i 226.378 tona brašna - Za izvoz nam ostaje 1.435.000 tona pšenice - Kina zainteresovana za pšenicu iz Srbije

Nakon završetka žetve u 2015. godini, u kojoj je sa 589.000 hektara dobijeno ukupno 2,4 miliona tona hlebnog zrna, ili 4,1 tona po hektaru, do početka ovogodišnje žetve u svet je iz Srbije izvezeno 789.389 tona pšenice. Ponajviše u julu 2015. godine, čak 104.799 tona, a najmanje u junu 2016. godine samo 28.699 tona. Pšenica se za proteklih godinu dana ponajviše izvozila na Kosovo, Makedoniju, Bosnu i Hercegovinu, Italiju, Albaniju, Hrvatsku, Sloveniju. Pored pšenice u tom vremenu iz Srbije je u svet izvezeno i 226.378 tona brašna. Brašno iz Srbije najviše se izvozilo u Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Kosovo, Makedoniju, Albaniju, Sloveniju i Hrvatsku.

Prema procenama novosadske „Žitounije“, u Srbiji je završena ovogodišnja žetva na nešto većim površinama od prošlogodišnjih. Procena je da će se sa 595.000 hektara dobiti ukupno 2.885.000 tona pšenice. Takav rod i zalihe obezbeđuje Srbiji, pored podmirjenja domaćih potreba koje su na mesečnom nivou od oko 120.000 tona, da može u narednih godinu da izveze 1.435.000 tona pšenice, navodi Gulan. Posebno interesovanje za kupovinu svih tržišnih viškova pšenice iz Srbije, pokazala je Kina. Ova zemlja je spremna čak da u narednih deset do 20 godina unapred finansira proizvodnju pšenice u Srbiji, i da tako

„na zeleno“ praktično kupi sve što budu tržišni viškovi. To su ipak za sada samo interesovanja, a razgovori su u toku, navodi Gulan.

Dakle, Srbija je kraj ovogodišnje žetve, dočekala sa 300.000 početnih zaliha, pa sa novim rodom ukupno raspolaže sa 3.185.000 tona pšenice. Procena je da nam je da je za seme potrebno 150.000 tona, potrošnju u mlinovima 1.200.000 tona i za stočnu hranu oko 200.000 tona. Novu žetvu u 2017. godine treba da dočekamo i sa rezervama od najmanje 200.000 tona. U žetvi je učestvovalo i 25.000 kombajna i oko 408.000 traktora. Mehanizacija je zastarela, u proseku ima 25 godina, pa je bilo i gubitaka u žetvi.

Seljaci nisu zadovoljni sa cenom pšenice, koja je mnogo niža od cene kukuruza, što se retko kad dešava. Sad se za kilogram dobija tek oko 15 dinara. Tako će im biti puni ambari i prazni džepovi. Preporuka je da se žito ostavi u skladišta imamo ih za oko tri miliona tona), pa da se čeka eventualna veća cena. Inače, po računici Zadrugnog saveza Vojvodine cena troškova proizvodnje kilograma pšenice iznosi oko 20 dinara, pa bi tako zarađivali tek ako bi im se rod platio po 22 dinara po kilogramu. Država se i ove godine oglašila o zahtevu seljaka da kupi deo roda za robne rezerve. Kada bi uzeli oko 200.000 tona i platili po 17 dinara, to bi uticalo na

Problem je i što se sva pšenica u Srbiji trpa u jedan ambar

smirivanje tržišta i raspoložena kod seljaka. Uostalom i uloga robnih rezervi je da kupuje kada se javi viškovi, i da interveniše ako pšenice nema dovoljno. Međutim, ono tu svoju ulogu neispunjava. Jer, ni prošle godine nisu kupovali pšenicu za robne rezerve.

Problem je i što se sva pšenica u Srbiji trpa u jedan ambar. Nije razvrstana po klasama, pa tako ima i nisku cenu, ali i loš ugled. U svetu se više koristi kao stočna hrana. Ako se uzima za ljudsku ishranu potrebno joj je dosta poboljšivača. Iz Vlade najavljuju da sje u toku izrada pravilnik za otkup pšenice po klasama. Da ih podsetimo, u SFRJ je taj

pravilnik postojao i primenjivao se sve do kraja 1988. godine. Tada je njegova upotreba prečutno prestala da se koristi. Od tada i rastu nezadovoljstva seljaka, paora iz Srbije, bar kada je pšenica u pitanju.

Prema poslednjim podacima američkog Ministarstva poljoprivrede, trendovi na svetskom tržištu žitarica su sledeći:

- Procena svetske proizvodnje pšenice u ek. 2015/16 god. - 735,39 mil. tona

- Procena svetske potrošnje pšenice u ek. 2015/16 god. - 716,14 mil. tona

- Procena svetskih zaliha pšenice - 232,04 mil. tona

Procenjeni podaci pokazuju izvestan mesečni rast i proizvodnje i zaliha pšenice. Poslednja procenjena proizvodnja pšenice predstavlja najveću svetsku proizvodnju pšenice od 1993. godine (od koje godine raspolažemo sa podacima) a ista ocena se odnosi i na završne zalihe pšenice. Ovi podaci nisu ohrabrujući ni za proizvođače i vlasnike pšenice, a niti za proizvođače brašna, što se svakodnevno na tržištu pšenice i brašna i oseti jer je ponuda konstantno veća od tražnje. To ponajviše i utiče na formiranje cena na tržištu.

B. G.

INĐIJA • AKTUELNO IZ ZEMLJORADNIČKE ZADRUGE

Dolaze bolji dani za zadrugu

S obzirom da je žetva pšenice odavno završena a uskoro se očekuje žetva kukuruza, nadležni iz Zemljoradničke zadruge u Indiji sumiraju učinak i prave planove za dalji posao. Prema rečima direktora **Miloša Božića**, zadrugari su zadovoljni obavljenim poslom i prinosima, pa se pripremaju za jesenje radove.

- Žetva je prošla vrlo dobro jer nas je vreme poslušilo a prinosi su negde u proseku tri tone po jutru. Što se tiče kvaliteta pšenice možemo biti zadovoljni - počinje priču direktor ZZ „Indija“ i kaže:

- Ono što muči sve poljoprivrednike jeste cena, koja je nešto manja ali sudeći po prilikama vidim da će doći do povećanja. Već je uobičajena praksa da su cene u žetvi male, ali siguran sam da će se za mesec ili dva i to promeniti.

Zemljoradnička zadruga „Indija“ ima ugovore sa oko 40 zadrugara, a radi se o površinama od oko 100 hektara.

- Reč je o malim zadrugarima koji raspolažu sa zemljom u proseku od pet do deset jutara. Do ove godine smo uglavnom ugovarali proizvodnju pšenice, a od ove godine i nešto malo kukuruza. Radi se o površini od 50 hektara, a naši zadrugari su dobili povoljno seme za kukuruz, pa im je setva na taj način bila jednostavnija i naravno jeftinija - kaže direktor. - Napravili smo odličnu saradnju, ljudi se polako razdužuju a u prethodnom periodu smo davali robu i đubrivo u paritetu. Sve ide svojim redovnim tokom tako da možemo reći da smo zadovoljni poslovanjem zadruge.

Zemljoradnička zadruga iz Indije ima veoma dugu tradiciju, a prema

Miloš Božić, direktor

nekim podacima smatra se da je postojala još pre rata i da je tokom godina više puta menjala naziv. U obliku u kakvom je danas postoji od 1995. godine i broji oko 40 članova zadrugara i kooperanata i šest zaposlenih. Osnovno opredeljenje zadruge jeste pomoć malim poljoprivrednim proizvođačima, odnosno podrška prilikom nabavke semena, đubriva i neophodnog poljoprivrednog materijala.

- Mi postojimo zbog njih, kako bismo im bar na neki način olakšali proizvodnju i posao, a sa druge strane i sama zadruga na taj način ostvaruje određeni profit. Poljoprivrednici dobijaju deklarisanu robu, a zagantovano im je seme i đubrivo koje plaćaju tek kada obavezu posao, naglašava direktor.

Kako poručuje direktor zadruge, situacija u zadrugi se polako popravlja, s obzirom da su godinama imali finansijske poteškoće, a u planu im je da zakupe magacinski prostor ili neki manji silos za skladištenje robe.

Prosečan rod pšenice bio je tri tone po jutru

- Nakon žetve pšenice polako se pripremamo za kukuruz koji je u dobrom stanju, iako ne bi škodilo malo kiše. Formira se klip, vlage ima dovoljno iako tako ne deluje, te očekujemo dobre prinose od ove poljoprivredne kulture. Videćemo kada dođe do skidanja useva kakva će situacija biti, nadamo se najboljem - optimista je direktor.

Kada je reč o imovini koja pripada ZZ „Indija“, Božić ističe da je reč o zemlji površine 140 hektara sa kojom raspolažu, zatim ekonomiji u ulici Vojvode Putnika i prostorijama u kojima se zadruga nalazi.

- Imali smo i više imovine, ali smo tokom godina usled finansijskih problema bili prinuđeni da prodamo deo imovine. Na sreću rešili smo dugovanja, raspolažemo sa

nekim sredstvima koja pokušavamo da obrnemo kroz poljoprivrednu proizvodnju i nadamo se da će biti sve bolje - kaže Božić na kraju.

M. Balabanović

Projekat „Bolje znanje za bolje imanje – čitaj da bi znao“ realizovan uz sufinansiranje Opštine Indija

PEĆINCI • PROJEKAT „SRPSKA SLAGALICA“

Investicije i nasuvo sa krompirom

Srpski muzej hleba Jeremija je osnovao 1995. godine i taj neobičan muzej nastao je kao rezultat njegovog dugogodišnjeg sakupljačko-istraživačkog rada. Osnovna koncepcija muzejske postavke ima za cilj da pokaže put zrna pšenice od "zemlje, preko hleba, do neba" korespondirajući tako sa ciklusima Jeremijinih slika "Zemlja", "Hleb" i "Nebo"

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave nastavlja promociju jedinica lokalne samouprave širom Srbije kroz projekat „Srpska slagalica“ (Serbian Puzzle) kroz koji gradovi i opštine imaju priliku da se predstave na nedeljnom nivou kroz nekoliko različitih tema (istorija, kultura, investicije, gastronomija...).

Tako je u „Srpskoj slagalici“ predstavljena opština Pećinci čiji su uslovi za poslovanje privukli veliki broj renomiranih svetskih kompanija, gde je realizovano više od 50 grinfild investicija vrednosti stotina miliona evra i koja sa pravom nosi epitet – mesto prosperiteta.

Dobar geostrateški položaj je jedan od najvažnijih preduslova za kreiranje povoljne klime za privlačenje investicija i razvoj privrede, što je opština Pećinci iskoristila kao odskočnu dasku i, zahvaljujući sna-

žnoj logističkoj podršci, efikasnoj administraciji, maksimalno brzoj usluzi prema svim privrednim subjektima, izborila se za mesto lidera u privlačenju investicija.

Opština je ustanovljena 1960. godine od perifernih delova bivših srezova Ruma, Stara Pazova i Zemun. Lep i miran porodični život garantuje, pored industrijskog, privrednog i poljoprivrednog razvoja, i uređen i organizovan javni život, ispunjen raznovrsnim kulturno-umetničkim, edukativnim i zabavnim sadržajima, kao i sistemska briga o građanima.

Dobrodošlicu u predeo gde se grle Sava i Obedska bara, srednji i 21. vek, priroda i istorija, požele vam meštani zanimljivih sudbina, a večita harmonija i neraskidivi zagrljaj Obedske bare i reke Save, boje tu pitomu ravnicu donjeg Srema nežnim pastelima mirnih, moćnih vo-

denih površina i raskošnih šumskih prostranstava.

Samo u toj opštini turisti mogu da obišu Srpski muzej hleba Jeremija, osnivača i idejnog tvorca, srpskog slikara **Slobodana Jeremića**. Rođen je u Šapcu gde je proveo detinjstvo i školovao se, a posle nekoliko godina proveđenih u Beogradu, početkom sedamdesetih godina, napustio je grad i preselio u selo Pećince.

Srpski muzej hleba Jeremija osnovao je 1995. godine i taj neobičan muzej nastao je kao rezultat njegovog dugogodišnjeg sakupljačko-istraživačkog rada. Osnovna koncepcija muzejske postavke ima za cilj da pokaže put zrna pšenice od "zemlje, preko hleba, do neba" korespondirajući tako sa ciklusima Jeremijinih slika "Zemlja", "Hleb" i "Nebo".

Uz muzej hleba turistima, ali i meštanima, preporučuje se obavezna zabava - Regata Majke Angeline - Kupinovo, prve subote nakon 12. avgusta, Likovna kolonija - Etno-kuća Kupinovo u drugoj polovini maja, Akcentijevi dani - Ogar, 23. i 24. aprila, koji se održavaju u najstarijoj očuvanoj kući u Sremu, Akcentijevom kućerku (Etno-kuća u Ogaru).

Sva ta hrana za dušu, međutim, biće punog ukusa jedino ako se uz nju proba i jelo tog kraja - nasuvo sa krompirom. O tome kako se pravi testo za valjuške i priprema krompir, pročitajte na sajtu www.serbianpuzzle.rs.

Muzej hleba u Pećincima

Nasuvo, jelo naših krajeva

B. Gulan

O projektu

Početkom 2015. godine, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave iniciralo je ideju o promociji lokalnih samouprava na nedeljnom nivou na jedinstven i zanimljiv način. Namera nam je da svaki grad i opština budu predstavljeni kako domaćoj, tako i stranoj javnosti i na ovaj način ih

pozovu da posete i investiraju u Srbiju.

- Slika Srbije ne sme i ne treba da bude samo slika glavnog grada. Naš je cilj da svaka opština i svaki grad Srbije imaju jednake šanse - ističu u ministarstvu.

Uz Pećince, od sremskih opština, do sada su predstavljeni Ruma, Sid i Sremska Mitrovica,

SREMSKA MITROVICA • AKTIVNOSTI POLJOPRIVREDNE STRUČNE SLUŽBE "SREMSKA MITROVICA"

Melioracija pašnjaka i livada

Projekat čija realizacija se privodi kraju ima za cilj da na području Sremske Mitrovice melioracijom poboljša svojstva livada i pašnjaka kako bi se povećala bujnosti trave. Melioracija obuhvatila oko 300 hektara pašnjaka u više katastarskih opština

Kada krajem oktobra ove godine bude okončana aktuelna faza velikog projekta melioracije pašnjaka i livada koga finansira AP Vojvodina, samo na području grada Sremska Mitrovica dostignuti efekat će biti popravljavanje svojstava pašnjaka i livada na oko 300 hektara. Trava na pašnjacima treba da bude zelenija, da dobije bujnost kako bi se na taj način osigurala zelena hrana i seno za stoku.

Melioracija i jeste skup mera koje se sprovode sa ciljem popravljavanja fizičkih, hemijskih i bioloških osobina zemljišta, ali i stvaranja i održavanja optimalnog vodno - vazdušnog režima zemljišta, radi obezbeđenja povoljnih uslova za rast i razvoj gajenih biljaka i postizanje stabilnih prinosa u poljoprivredi na obradivom zemljištu.

Autonomna pokrajina Vojvodina, odnosno Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je obezbedio sredstva za realizaciju projekta pomenute namene u Vojvodini, a te aktivnosti realizuju poljoprivredne stručne službe koje su konkurisale na javni poziv na svojim područjima, objasnjava **Žarko Suvic**, direktor Poljoprivredne stručne službe "Sremska Mitrovica".

- Krajem prošle godine mi smo bili među poljoprivrednim stručnim službama koje su konkurisale za ta

Žarko Suvic, direktor

sredstva i odobrena nam je suma u iznosu od 2,98 miliona dinara. Od te sume određena sredstva su namenjena za naknadu, a ostalo je za melioraciju. Sve je ovo regulisano ugovorom potpisanim krajem decembra 2015. godine a rok za realizaciju ugovorenih radova je kraj oktobra ove godine - kaže Suvic.

Poljoprivredna stručna služba "Sremska Mitrovica" kao korisnik sredstva se ugovorom obavezala da uradi agrohemijsku analizu zemljišta na odabranim pašnjacima pre melioracije i nakon melioracije, da

U pet sela

Odabrani pašnjaci za melioraciju su u katastarskim opštinama Ležimir, Šašimci, Mandelos, Šuljam i Zasavica. Tokom marta, aprila i u prvoj polovini maja su bili optimalni rokovi za razbacivanje đubriva i sada se vide efekti agrotehničke mere.

izda preporuku, vrši nabavku određenog materijala, vrši raspodelu materijala u skladu sa elaboratom angažuje izvodača radova za melioraciju pašnjaka i livada i prati primenu melioracionih mera. Za praćenje primene tih mera bili su dužni da obezbede prisustvo savetodavca koji je bio obavezan da događaje pribeleži GPS uređajem i da ga dostavi davaocu sredstava odnosno Pokrajinskom sekretarijatu za poljoprivredu vodoprivredu i šumarstvo u Novom Sadu.

- Mi smo sproveli sve što je traženo ugovorom. U februaru smo izvršili javnu nabavku mineralnog đubriva uree, nakon toga smo pristupili razbacivanju đubriva na oko 300 hektara površine pašnjaka i livada u više katastarskih opština. U saradnji sa Gradskom upravom za poljoprivredu Sremske Mitrovi-

Pašnjaci nekada

ce odredili smo koji su to pašnjaci - dodaje direktor PSS "Sremska Mitrovica".

Pre razbacivanja đubriva uradjena je agrotehnička mera analize zemljišta da bi se odredila tačna količina uree koja treba da bude bačena što je takođe obaveza po ugovoru sa resornim pokrajinskim sekretarijatom.

Očekivani efekti ovog posla su poboljšanje kvaliteta i bujnosti trave a oni su vidljivi, kaže naš sagovornik. O svemu ovome će Poljoprivredna stručna služba "Sremska Mitrovica" podneti poseban izveštaj davaocu sredstava za melioraciju pašnjaka i livada.

S.Đ.

RUMA • SANDA I LAZAR KLJEŠTANOVIĆ, PROIZVOĐAČI ORGANSKE JABUKE

Ljubav zdrava i rumena kao jabuka

U svom zasadu Sanda i Lazar imaju tri sorte jabuke. To su „Gold raš“, „Enterprajz“ i „Vilijams prajd“. One su izuzetnog kvaliteta, i često izgledaju i lepše od jabuka iz konvencionalnog zasada. Sve su otporne na čađavu krastavost, najznačajniju bolest jabuke. Dve su tolerantne na pepelnicu, ali jedna je osetljiva, i ona pravi velike probleme

Lazara i Sandu najpre je ljubav vezala jedno za drugo, a potom i interesovanje prema poljoprivredi, koje je postalo njihova životna profesija. Oboje su diplomorani inženjeri poljoprivrede, smer voćarstvo i vinogradarstvo, i godinama daju savete i pružaju pomoć poljoprivrednim proizvođačima, kao stručnjaci zaposleni u Poljoprivrednoj stručnoj službi u Rumi. Uz sve profesionalne izazove sa kojima se sreću u svom poslu Sanda i Lazar Klještanović, želeli su i sami da se okušaju kao proizvođači.

- Voćarstvom smo počeli da se bavimo pre oko 11 godina. Bio je to najpre konvencionalan zasad. Radeći u njemu, i na terenu u okviru naših stalnih poslovnih obaveza i zadataka, susreli smo se sa čitavim nizom problema vezanih za karencu, isparenja, zagađenja. Mi smo vodili računa da naš zasad bude u karenci, i mogu da se pohvalim da smo našu jabuku kroz 12-13 tretmana, uspeali da sačuvamo zdravu. Međutim, postoje razne karence tih fungicida, pesticida, kojih se malo ko pridržava. Na primer, ako ste danas imali tretman, u zasad ne bi smeli da uđete 3-4 dana. Jednom prilikom radili smo neko preredivnje. Sanda je imala nekakav srebrni prsten, i posle sat vremena nakon izlaska iz zasada, on je pocrneo, i nikada više nije uspela da ga očisti – priča Lazar.

Sanda je ranije počela da saraduje sa Udruženjem „Teras“ iz Subotice, koje je bilo prvo udruženje organskih proizvođača. Priznaje Lazar da u početku on i nije bio tako zainteresovan za organsku proizvodnju, ali .... Sve za ljubav, kako kaže uz osmeħ, i sam se uključio.

- Najveći problem je u početku bio plasman. Imali smo malu površinu, relativno niske prinose. Stigli su na sve to i nakupci, bilo je tu i prevara i svega... Pošto smo jednom prijatelju projektovali organski zasad oraha i kajsije u Irigu, počeli smo da tražimo parcelu na kojoj bi nas dvoje podigli organski zasad jabuka. Igram slučaja, našli smo je upravo uz parcelu našeg prijatelja u Irigu. Parcela je površine 2,1 hektar, i kako godinama na njoj ništa nije rađeno, odmah smo podneli zahtev za sertifikaciju. Nakon godinu dana na površini 1,2 hektara, posadili smo oko 2.600 sadnica jabuke. Taj zasad danas ima već pet godina i po svim pravilima on bi trebao da bude u punom rodu – za-

Sanda Klještanović

Lazar Klještanović

Zasad u cvetu

ključuje Lazar Klještanović. – Imamo, dakle, iskustva u konvencionalnoj proizvodnji, poznajemo dosta ljudi, saradujemo sa „Terasom“, pa opet sve to ide dosta teško. Najveći problem kod nas je što postoji lista dozvoljenih đubriva, lista dozvoljenih preparata koji mogu da se koriste, i toga proizvođač mora da se pridržava. Sa druge strane u zemljama EU, odnosno skoro cele Evrope, taj izbor je mnogo, mnogo veći, pa je i njihovim proizvođačima mnogo lakše da se bave organskom proizvodnjom.

U svom zasadu Sanda i Lazar imaju tri sorte jabuke. To su „Gold raš“, „Enterprajz“ i „Vilijams prajd“. One su izuzetnog kvaliteta, i često izgledaju i lepše od jabuka iz konvencionalnog zasada. Sve su otporne na čađavu krastavost, najznačajniju bolest jabuke. Dve su tolerantne na pepelnicu, ali jedna je osetljiva, i ona pravi velike probleme.

- Nama je azot za đubrenje za-

branjen. Postoji veliki izbor preparata za pepelnicu, i tada sa njom ne bi imali problem. Reč je o preparatima koji su registrovani u zemljama EU. Nažalost, da bi oni mogli kod nas da se koriste, moraju biti prijavljeni, registrovani u Upravi za zaštitu bilja, itd. Pre devet godina smo u Rumi osnovali udruženje proizvođača i ljubitelja organske hrane „Vitas“. Preko njega lakše ostvarujemo neke svoje potrebe, pre svega nešto niže cene sertifikacije. Ima nas desetak koji se bavimo organskom proizvodnjom, ali uz nas je i jedan veći broj onih koji su naši potrošači, ili se bave nekim vidom organske proizvodnje iz hobija. Trebalo bi da održimo krajem avgusta jednu manifestaciju u Rumi, zahvaljujući i sredstvima koje smo za tu namenu dobili od Opštine Ruma. Nameravamo da napravimo jednu izložbu naših proizvoda, a u goste bi pozvali i stručnjake, profesore iz Beograda, Novog Sada – najavljuje Lazar.

Klještanovići sve svoje proizvode plasiraju u Novom Sadu preko prodavnice „Moj salaš“, koja se bavi plasmanom organskih proizvoda.

- Osnovni i najvažniji cilj za svakog proizvođača smo ispunili, a to je siguran plasman proizvoda. Ono što nam je takođe jako važno je to, što nam je zasad u bezbednom okruženju, i nema nikakvog oblika zagađenja. Prošle godine smo uradili tretman vaši sa kalijumovim sapunom, komšija prska do nas peti red, a ja radim u prvom. Kada prođem osetim, kao nekada, onaj prijatan miris svežeg veša koji se suši. Imamo i jako dobru cenu, možda nerealno visoku za naše uslove, ali cenu prosto diktira tržište. Ono što nam sada nedostaje jeste bolji

Spreme za berbu

prinos, kao i kvalitet na čemu radimo. U planu nam je ove godine izgradnja bunara, a zatim i postavljanje protivgradne mreže – priča nam Lazar.

Sortiment na njihovom zasadu je isti kao i u konvencionalnim zasadima. U redu imaju nešto malo veće rastojanje između redova zbog provetrenosti, osunčanosti. To nije gusta sadnja kao u savremenim zasadima, ali je gušća od konvencionalnih koji su se podizali pre desetak godina.

- Između redova rastojanje je 3,8, a u redu 1,2. Tu mogu da se očekuju prinosi po hektaru od oko 50 tona. Značajno jeste da prinos bude velik, ali je još važniji kvalitet roda, i da bar 80 posto roda ima kvalitet prve klase. Dva su rešenja za sve probleme koji ovu proizvodnju prate. Najvažnije ali i najteže je pronaći parcelu koja je izolovana od ostalih izvora zaraze, štetnih insekata, pesticida koje vetar nosi. Drugi uslov je da se gaje sorte koje su otporne na čađavu krastavost. Postoje sorte koje su otporne i na pepelnicu. Problem sa štetnim insektima se rešava izolacijom, cvetnim pojasom. Postoje i biološki insekticidi. Koristimo kalijumov sapun, različite pripravke npr. od koprive, nimovo ulje koje je veoma efikasno. Postoje tu i oštećenja, prag tolerancije... Sve ipak zavisi od godine. Ljudi su kod nas skeptični, jer kada se u Srbiji nešto novo pojavi, ima odmah više plagijata. Postoje kontrolne organizacije, inspektori pakupe uzorke, uradi se analiza. Problem su pijace, pogotovo u velikim gradovima, gde se pojavljuju proiz-

vođači sa „organskim“ proizvodom. Organski proizvod mora biti obeležen, imati svoj znak. Svaki prodavac na prodajnom mestu mora da ima sertifikat. To se ne poštuje, ljudi nisu dovoljno obavešteni, i onda se mnogi kroz tu visoku cenu tako provlače – zaključuje Lazar.

On na kraju razgovora ističe da je važno u organskoj proizvodnji svesti improvizaciju na minimum, da se sav posao mora dobro isplanirati, naći odgovarajuća parcela gde pedoklimatski uslovi odgovaraju određenoj voćnoj vrsti:

- Poslednjih godinu dana svi sade malinu, a ne dođu najpre kod nas u Službu kako bi uradili agro-hemij-sku analizu zemljišta. Malina se gaji na Ph vrednosti zemljišta 5,5 - 6,5, dok je kod nas na preko 80 posto parcela, ta vrednost 7,2. Ljudi posade, pa dođu kada se pojave problemi, a to su greške koje ne mogu da se isprave. U organskoj proizvodnji to je još izraženije. Kod nas u Vojvodini, postoji velika zainteresovanost za bavljenje organskom proizvodnjom. Mada, u delu Srbije oko Valjeva, Užica, postoji bezbroj parcela sa prirodnom izolacijom, koje se uglavnom koriste kao pašnjaci ili su zaparložene. Tamo ne postoji interes kao ovde, iako su uslovi mnogo bolji, najpre zbog veće nadmorske visine koja utiče na manji broj štetočina i bolesti. Potrebno je samo da se više radi na edukaciji stanovništva, na marketingu, i isticanju onih prednosti koje organska proizvodnja sa sobom nosi i nudi.

M. Ninković

Organske jabuke

BERKASOVO • BILJANA MITROVIĆ, VLASNICA MALINJAKA

Slatki plodovi stižu na kućnu adresu

- Startovali smo sa sto sadnica koje smo posadili u martu, a već početkom jula smo imali ubran prvi plod. Pratili smo poljoprivredne emisije na televiziji, informisali se preko interneta i zaključili smo da bi to mogla da bude sorta "polka", jer je u poslednje vreme povećana potražnja za tom vrstom. Takođe, ona je zahvalna za održavanje, otporna je na niske temperature i nije zahtevna po pitanju hemijskih sredstava – kaže Biljana Mitrović iz Šida

Kada je pre tri godine počela da razmišlja na koji način bi nekim dodatnim prihodom mogla da pridonese kućnom budžetu, Biljana Mitrović iz Šida, po zanimanju zubni tehničar, odlučila je da se oprobira u poslu kojim već bavi njena sestra u okolini Šapca, kao i deo porodice u Šumadiji. Na porodičnom

imanju u Berkasovu, zajedno sa suprugom Predragom, na površini od 1,5 ara, zasadila je sadnice malina.

- Razlog zašto smo se opredili baš za malinarstvo jeste činjenica da ne treba dugo vremena da se stigne do krajnjeg proizvoda. Pratili smo poljoprivredne emisije na televiziji, informisali se preko interneta i zaključili

smo da bi to mogla da bude sorta "polka", jer je u poslednje vreme povećana potražnja za tom vrstom. Takođe, ona je zahvalna za održavanje, otporna je na niske temperature i nije zahtevna po pitanju hemijskih sredstava. Startovali smo sa sto sadnica koje smo posadili u martu, a već početkom jula smo imali ubran prvi plod. Iako smo tada imali peh sa sadnicama koje smo kupili u jednom rasadniku i za koje se ispostavilo posle da su bile zaražene, to nas ipak nije pokolebalo. Iako se primila samo jedna trećina, mi smo nastavili dalje. Sledeće godine smo od tih sadnica koje su se primile izvadili novi sadni materijal i popunili sve što je trebalo i opet smo krenuli ispočetka. Tada sam od sestre uzela i drugu vrstu malina, jer smo hteli da malo eksperimentišemo, da vidimo kako će nam se pokazati ta vrsta koja se zove "crni vilamet". Otprilike 50 sadnica te sorte smo posadili na drugom mestu, u dvorištu iza kuće, na površini oko četiri ara – kaže Biljana Mitrović, vlasnica malinjaka iz Šida.

Kako kaže Biljana, parcela se nalazi u dvorištu porodične kuće, tako da je svakodnevno na dohvata ruke, a i ne iziskuje neku veliku mehanizaciju, pošto se najveći deo posla obavlja isključivo ručno. Na toj površini napravili su i sistem za navodnjavanje,

Biljana sa suprugom Predragom

Slatki plodovi spremni za isporuku

kao i mrežu za zaštitu od sunca.

- Posla oko malina ima svakodnevno, s proleća već kreću prvi radovi, a poslednja berba je početkom decembra. Neprijatelj broj jedan nam je trava, kao i bolesti koje napadaju malinu, tako da se stalno mora biti prisutan i gledati kako izgleda plod. Najteži deo posla je branje, jer se malina bere baš u vreme kada se to mora, ni pre ni posle toga. Od juna do sada imali smo stotinjak kilograma, a sve što ubere

prodamo u Šidu, imamo isporuke na kućnu adresu, jer tako najviše odgovara našim kupcima. Cena je 300 dinara po kilogramu. Ove godine imamo već oko hiljadu sadnica "polke" u dvorištu i 300 iza kuće, kao i 150 sadnica "vilameta". U planu nam je da na jesen podignemo novi zasad sa još oko hiljadu malina – kaže Biljana Mitrović iz Šida.

S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

AKTUELNOSTI

NOVI SAD
SASTANAK SA PREDSTAVNICIMA ZSV

Značaj zemljoradničkih zadruga

Mr Vuk Radojević
i Radislav Jovanov

Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo mr Vuk Radojević, razgovarao je nedavno sa predsednikom Zadrugnog saveza Vojvodine Radislavom Jovanovim o unapređenju saradnje između resornog pokrajinskog sekretarijata i Zadrugnog saveza Vojvodine na stvaranju boljih uslova za poslovanje zemljoradničkih zadruga.

Na sastanku, koji je održan u prostorijama Zadrugnog saveza Vojvodine, istaknuto je da je neophodno da se uz punu primenu Zakona o zemljoradničkim zadrugama, koji je stupio na snagu početkom godine, i odlučnost na svim nivoima vlasti, uz podršku zadrugnih saveza, poljoprivrednici podstaknu da se udružuju, jer je organizovanje u zemljoradničke zadruge od značaja, ne samo za ekonomski razvoj, nego i za ukupan društveni razvoj sela.

Mr Vuk Radojević je istakao da je neophodno da se žitelji sela međusobno udružuju i samorganizuju, da jedni prema drugima imaju pristup kao prema poslovnim partnerima i prijateljima, jer samo tako udruženi mogu da zaštite svoje interese na „nemilo-

srdom" tržištu na kom dominiraju multinacionalne kompanije.

- Pojedinačnim nastupom na tržištu nije moguće odbraniti svoje interese i biti konkurentan - rekao je mr Vuk Radojević i dodao da je pored inicijative pojedinaca, pre svega mladih poljoprivrednika, neophodna koordinacija na svim nivoima vlasti, uz podršku zadrugnih saveza i stručnih institucija, kako bi se zemljoradničkim zadrugama vratilo mesto koje im je propadalo.

Resorni sekretar je još dodao da će u pokrajinskom budžetu za 2017. godinu biti koncipirana mera podrške poljoprivrednicima za podizanje silosa, te da bi poljoprivrednici udruženi u zadruge trebalo tu da pronađu svoj interes i mogućnost da konkurišu za bespovratna sredstva.

Predsednik Zadrugnog saveza Vojvodine Radislav Jovanov, istakao je da je podrška Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu značajna za poboljšanje uslova za poslovanje zemljoradničkih zadruga. Podrška je posebno potrebna u rešavanju problema na terenu oko uknjižbe zadrugne svojine.

S. P.

AKTUELNOSTI

NOVI SAD • POTPISANI UGOVORI ZA NABAVKU OPREME ZA NAVODNJAVANJE

Navodnjavanje na još 935 hektara

Ukupna vrednost ove investicije u navodnjavanje iznosi nešto više od 145 miliona dinara. Od tog iznosa, 55.186.055 dinara su bespovratna sredstva iz pokrajinskog budžeta

Na osnovu konkursa za sufinansiranje i dodelu bespovratnih sredstava za nabavku opreme za navodnjavanje i izgradnju eksploatacionih bunara koji je raspisao Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, početkom meseca je resorni sekretar mr Vuk Radojević potpisao 147 ugovora sa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima.

Ukupna vrednost ove investicije u navodnjavanje iznosi nešto više od 145 miliona dinara. Od tog iznosa, 55.186.055,00 dinara su bespovratna sredstva iz pokrajinskog budžeta. Ovim ugovorima biće omogućeno navodnjavanje na površini od 935 hektara.

Obraćajući se prisutnim poljopri-

Ugovori za novo navodnjavanje

vrednicima koji su potpisali ugovore, pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo mr Vuk Radojević je pozvao i druga registrovana poljoprivredna gazdinstva da se jave na konkurs Pokrajinskog sekretarijata koji je otvoren do 30. septembra, za preostalih 115 miliona dinara.

Inače, oko 85 odsto finansijskih sredstava Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu zapravo već je utrošeno.

- To nas na neki način limitira kada je u pitanju sprovođenje agrarne politike do kraja godine. Međutim, u dogovoru sa predsednikom Pokrajinske vlade, imaćemo rebalans budžeta i tada se očekuje izdvajanje dodatnih finansijskih sredstava za razvoj poljoprivrede. Koncipiramo mere koje su u skladu sa interesovanjima poljoprivrednih proizvođača - naglasio je Radojević.

S. P.

radio 105,0
FRUŠKA GORA
Бирај и уживај!

Banana raste u Popincima

Nisu biolozi, a vole za naše podneblje nesvakidašnje bilje. I uspeva im, niče iz semena

Slobodan uz sekvoju i paulovnicu

Privlačni ih egzotično bilje. U njihovom dvorištu i bašti raste banana, peruanska jagoda (fizalis), nar, palme (urmina, kokosova i lepeza palma), avokado, džinovski američki lešnik, paulovnica eleganta, sekvoja giganteum, tisa, kleka, eukaliptus, sibirski limun, kanadska topola i drugo bilje. Dovoljno, da pomisliš da si u parku iz doba jure, kažu u šali ljubazni domaćini, brat i sestra **Slobodan Živić** i **Slobodanka Opačić** koja u odsustvu supruga **Predraga** koji je van zemlje, sa sinom **Nikolom** živi kod svojih u Popincima. Slobodanka je zaljubljenik u banane koje uspeva u njenoj bašti, dok je u njenom bratu Slobodanu hobi, uz pecanje. Nekada se bavio lovom od koga je sada odustao. Ni jedno od njih nisu biolozi, a vole, za naše podneblje nesvakidašnje bilje. I uspeva im, niče iz semena.

Slobodanka je po zanimanju ugostitelj, a dugo je radila kao trgovac. Voli egzotično bilje. Kako god

da ga posadi, bilo pelcer ili iz semena, primi joj se, nikne. I biljkama je potrebna ljubav i nega koju im na sebi svojstven način pruža. Prvu sadnicu banane kupila je na vašaru u Rumi.

- Prvu bananu sam kupila na vašaru u Rumi i bila sam oduševljena, presrećna što imam bananu. Taj čovek mi je sve objasnio kako se ona gaji i rekao mi je da mogu da je iznesem napolje, ali ja nisam smela. Bojala sam se da će mi uginiti, ali kad je u saksiji isterala još jedan izdanak, iznela sam je napolje i zalivala. Banane vole vodu, ne smetaju im nikakvi insekti, njena postojbina je prašuma a njeno lišće na Tajlandu se koristi kao masni papir. Probala sam da pravim specijalitet od ribe koja se uvijek u list banane i moji su bili oduševljeni ovim jelom. List banane i životinje više vole od svake trave. Volim da je gledam kad cveta. Istera tzakozvanu „ruku“, a „prsti“ su u cvetu gde se formiraju male bananice

Slobodanka među bananama

koje nikada ne rastu od gore ka dole, nego od dole ka gore. Kad donese rod, banana te godine ugine i zato se ne ostavlja samo jedna biljka – objašnjava Slobodanka, dodavši da se banana razmnožava na bazi pelcera koji je teško izvaditi zbog mrežastog korena.

Mladicu je najbolje staviti u zavetrinu, dodaje.

- Moje banane su stare tri godine i ove treba da donesu prvi rod, što meni i nije važno. Bitno mi je da ih imam. Svi ljudi koji dođu kod nas da vide, ne mogu da veruju da je to banana. I palme obožavam. Avokado nisam znala ni kako se sadi, ali imam ga. Fizalis, odnosno peruanska jagoda, kažu da leči i karcinom. Jedna žena je uzimala te jagode, bobice koje su slatke i kažu da je izlečila kancer u šta ja verujem. Probala sam, baš je lepog ukusa, kao mali paradajz, čeri i ima majušne semenčice koje se pažljivo moraju izvaditi i posaditi u male saksice, a posle se rasade napolje. U septembru će biti prvi rod. To je jednogodišnja biljka. Imam i palme i nar, uglavnom seme od svakog voća koje ja jedem, stavim u zemlju i nikne mi – kaže ponosno moja sagovornica i dodaje da nar voli pored sebe neki kamen pa ga je i ona stavila.

- Ako bude jaka zima zaštititi ih, jer imala sam i rogač koji sam unosila, iznosila pa mi se smrleo,

Mladice banane

Peruanska jagoda

ali sam ga ponovo posadila. Bananu odsečem s jeseni, zaštitim je, ali mora da ima vazduha da diše i kad prođu mrazovi, do minus 1 ne smeta joj, otvorim je, zalivam i ona brzo raste. Palme unosim unutra, nikle su mi iz semena. One vole da se orezuju i orezivanjem se formira lepo drvo. Pa i kaktus se orezuje, uživa u tome – priča Slobodanka.

Njen brat Slobodan se bavi poljoprivredom, ali je uz sestru zavoleo je i neobično drveće, kaže iz hobija.

- Veolim da imam retke vrste. Svo to drveće brzo raste. Na primer paulovnica za tri godine naraste do šest metara visine, dok džinovski lešnik ima grane samo na vrhu, a plodovi su mu daleko tvrdi od običnog lešnika. Eukaliptus duginih boja je jako lepo drvo s tim što ne sme da mu se menja mesto, osetljiv je, treba da prođe 3-4 godine da se navikne na zemlju, na atmosferu, dotle ne raste, samo miruje. Sekvoja giganteum se razmnožava iz semena, teško je ovde naći originalnu sadnicu i njeno nicanje traje i do godinu ipo dana. Najveće i najdugovečnije je drvo na planeti. Kad idem u baštu da kosim travu, posmatram to drveće, smiruje me kao i pecanje. Recimo, tisa je sveto drvo,

zrači pozitivnom energijom i dobro ga je imati u svakom domaćinstvu, blizu kuće. Sadi se iz pelcera, može u saksiju ako je mali, ili u zemlju na mestu gde će biti. Paulovnica se, recimo, posadi 50-ak metara od kuće i prvi put kad procveta dolazi ptica feniks i donosi sreću u taj dom. To sam ja video, pa ko veruje, veruje. Nisam ni ja verovao svojim očima. Pošto sam pre bio lovac, video sam neku pticu, to je bilo prošle godine, imala je čudnu kapu i uzeo sam vazdušnu pušku da je gađam, ali mi je nešto iz nutra govorilo da ne smem to da radim. Odustao sam. Stajala je još 20 sekundi i odletela. Svo to drveće koje sam zasadio, voleo bih da poraste lepo i da mi predstavlja neku vrstu vrta. Nije mi važan plod, voća imamo. Ranije sam ga prskao, a sada ne. Neću da se trujem. Najvažnije mi je da je ambijent lep za oči, zelenilo smiruje jer biljke upijaju negativnu energiju – kaže ovaj četrdesetogodišnji poljoprivrednik, koji drži malo svinja i junadi, a od ratarskih kultura seje pšenicu i kukuruz. Povrtarstvom je prestao da se bavi. Ne isplati se, veli. Nije optimista ni po pitanju celokupne poljoprivrede.

G. Majstorović

Slobodankine palme

Promocija poljoprivrede i zdrave hrane

Najviša dostignuća u oblasti proizvodnje hrane prikazaće 1.798 izlagača iz 30 zemalja na prostoru od 70.800 kvadratnih metara. Očekuje se da će dostignuća u proizvodnji hrane razgledati više od 130.000 posetilaca

Tradicionalni, 54. Međunarodni poljoprivredni sajam u Gornjoj Radgoni (Slovenija), pod nazivom AGRA, ove godine će se održati od 20. do 25. avgusta. Na njemu će najviša dostignuća u oblasti proizvodnje hrane prikazati 1.798 izlagača iz 30 zemalja na prostoru od 70.800 kvadratnih metara. Na ovoj evropskoj izložbi dostignuća u proizvodnji hrane, ove godine posebna pažnja se posvećuje Međunarodnoj godini mahunastog povrća. Država partner ovogodišnjeg sajma je Mađarska. Očekuje se da će izložbu o proizvodnji hrane u svetu videti više od 130.000 posetilaca.

Sa državnim i regionalnim nastupima, između ostalih, predstaviće se i Belorusija, Poljska, Srbija, Hrvatska, Zagrebačka županija, Županijska komora Sisak i udruženje proizvođača iz Međumurske županije. Posebnu pažnju svake godine

privlače već tradicionalne promocije »Najbolje iz Vojvodine«, kao i proizvoda poljoprivredne i prehrambene industrije i turizma pod sloganom »Bogastvo različitosti«. Dan Vojvodine je, 23. avgust 2016. godine. Poljska će obogatiti i promovirati poljsko-slovenačku i međunarodnu privrednu saradnju.

AGRA će predstaviti u svetu najprepoznatljivije robne marke poljoprivredne mehanizacije, sve ono što je potrebno za proizvodnju zdrave hrane, na način koji nije štetan za životnu sredinu, kao i vrhunske prehrambene proizvode, hranu i vino iz Slovenije. Na izložbenim prostorima, kao i kod pripreme stručnih događanja i prezentacija učestvuju najistaknutije privredne i stručne institucije. Biće organizovane i posebne izložbe o ekološkoj proizvodnji hrane, upravljanju šumama i drvom, poljoprivrednoj mehanizaciji

Predstaviće se 1.798 izlagača iz 30 zemalja

za siguran i prihvatljiv rad, a posetioći će moći da vide i izložbu životinja u stajama, kao i u manježu sa pratećim stručnim događanjima. Predstaviće se slovenačke autohtone životinjske rase; govoda, konji, svinje, sitna stoka, pčelarstvo, male životinje, kao i ribe u ribnjaku. Svim onim posetioćima koji se poljoprivredom bave profesionalno ili iz hobija, namenjene su izložbe u glavnoj sajamskoj bašti, permakulturnoj bašti, kao i na sajamskoj njeni gde će, osim sadnica, biti moguće videti baštenske trave, jestiv kukuruz, industrijsku konoplju kao i začinsko i aromatično bilje. Oaza zelene poslovne mogućnosti prikazaće nasad hmelja, slovenačkog iz-

bora sadnica vinove loze, stare vrste jabuka kao i šumske i nasade za parkove. AGRU prate značajna stručna savetovanja, društveni susreti, pijace, degustacije, takmičenja i zabavna događanja. Bijenalno se održava i 20. Međunarodni sajam ambalaže, tehnike pakovanja i logistike INPAK. Za vreme održavanja najvećeg regionalnog poljoprivrednog sajma, Ured za Slovence u inostranstvu će proslaviti 25 godina delovanja i povezivanja sa Slovincima u svetu.

Sajam AGRA prati više od 100 pratećih stručnih, poslovnih i društvenih događaja koji promovišu poljoprivredu, zdravu ishranu i ekonomsku saradnju u EU.

Saradnja Srbije i Slovenije

Prema podacima Privredne komore Srbije, kao spoljnotrgovinski partner u srpskom izvozu 2015. godine Slovenija zauzima deveto mesto, a u uvozu je na 11 mestu. Ukupna robna razmena Srbije i Slovenije u 2015. godini bila je 873,7 miliona evra, što je za 6,4 odsto manje u odnosu na 2014. godinu. Izvoz u Sloveniju iznosio je 377 miliona evra i beleži pad od 11,5 odsto u odnosu na isti period 2014. godine. Uvoz iz Slovenije manji je za 2,2 odsto u odnosu na isti period 2014. godine i iznosio je 496,7 miliona evra. Deficit Srbije u robnoj razmeni u 2015. godini bio je 119,7 miliona evra. Za prvih pet meseci 2016. godine robna razmena dve zemlje iznosila je 388,6 miliona evra, što je za 14,2 odsto više u odnosu na isti period 2015. godine. Tako je izvoz u Sloveniju bio 174,5 miliona evra i beleži rast od 18,7 odsto. Istovremeno uvoz je veći za 10,8 odsto i iznosio je 214,1 miliona evra. Deficit Srbije u robnoj razmeni za prvih pet meseci u 2016. godini je 39,6 miliona evra.

Na štandu AP Vojvodine, na Sajmu AGRA predstaviće se ukupno 27 izlagača, koizlagača i gostiju, a na sopstvenim štandovima predstviće se šest izlagača, dok će pet subjekata nastupiti kao suizlagači.

B. Gulan

Investiciona ulaganja

Ulaganje Slovenije u privredu Srbije su vredna oko 655 miliona evra. Prema podacima Narodne banke Srbije, u poslednjoj deceniji ulaganja Slovenije u privredu Srbije su vredna oko 461 miliona evra. U Srbiji je registrovano oko 1.500 slovenačkih firmi i predstavništava, a aktivno je oko 500. Srpska preduzeća su nedovoljno zastupljena u Sloveniji. Vrednost srpskih investicija, prema podacima Narodne banke Srbije, u Sloveniji je oko 100 miliona evra.

Uzimajući u obzir položaj privreda Srbije i Slovenije, realno je

u narednom periodu očekivati povećanje i unapređenje međusobne privredne saradnje i realizacije zajedničkih investicionih projekata i proizvodnje namenjene tržištima Ruske Federacije, Belorusije i Kazahstana, gde Srbija ima Sporazume o slobodnoj trgovini sa ovim zemljama.

Dosta se očekuje i od Srpsko - slovenačkog poslovnog kluba sa sedištem u Ljubljani, koji treba da pruži dodatne informacije o slovenačkom tržištu i da bude u funkciji promocije srpske privrede i jačanja ukupne ekonomske saradnje među dve zemlje.

Poziv farmerima da učestvuju

Detalj sa prošlogodišnjeg Sajma

Ovogodišnji Sajam svinja u Kuzminu, biće već po tradiciji održan prvog vikenda u septembru i trajeće tri dana.

Udruženje odgajivača svinja „Graničar“ iz Kuzmina poziva sve farmere koji imaju kvalitetne životinje za izlaganja da se prijave na

brojeve telefona 060/664-86-44 i 064/24-62-449. Svinje moraju da budu vakcinisane i moraju da budu u stadijumu starosti šest meseci, kilaže od 105 do 110 kilograma, tako da bi mogle da budu pozitivno ocenjene na Sajmu.

S. M.

Počinjku čobanski dani

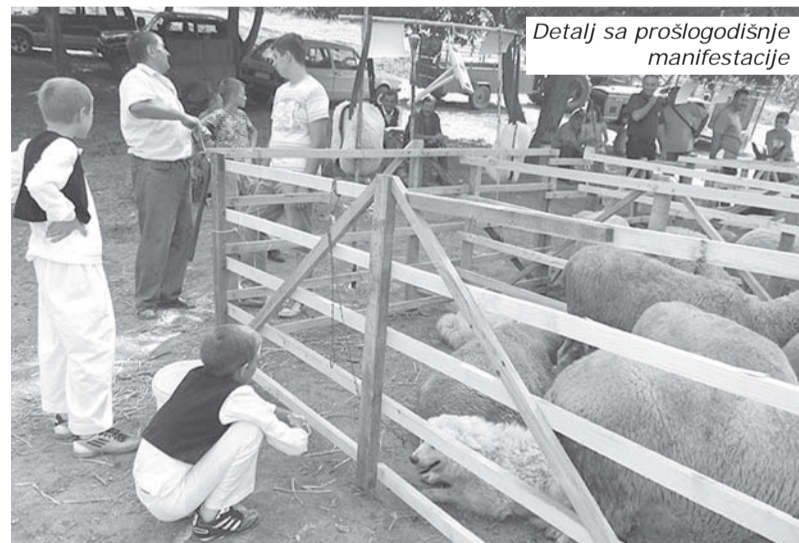
Programi počinjku u subotu, 13. avgusta, sportskim susretima, nastavljaju se likovnom kolonijom, a centralni dan manifestacije je subota, 27. avgust, na ranču „Česmin Do“

Memorijalnim turnirom „Vlada Ilić - Vlaca“ u organizaciji OFK „Bačinci“, u subotu 13. avgusta, počinje ovogodišnja privredno turistička manifestacija „Sremski ručak čobanski“. Turnir će biti nastavljen i u nedelju, a sve utakmice će se igrati na stadionu „Čirin rit“ u Bačincima.

Nakon toga, na ranču „Česmin do“ biće održana Likovna kolonija „Bena - Bačinci“, a 20. avgusta u bačinačkom Domu kulture biće upriličena izložba slika nastalih na toj koloniji.

Kako nam je rekao Slobodan Lazarov, predsednik Saveta MZ Bačinci, tog dana, u subotu, 20. avgusta je, takođe, i izbor najlepše čobanice, uz kulturno zabavni program i proglašenje pobednika i dodelu priznanja najuspešnijima na turniru.

Centralni dan manifestacije je subota, 27. avgust, na ranču „Česmin do“, kada se u devet sati počinju okupljati takmičarske ekipe za kovanje ovčijeg paprikaša. Kotizacija za učesće je 2.500 dinara, a svi koji su zainteresovani da se takmiče u kuvanju paprikaša mogu da se jave na telefon 069/256-1945. Tokom prepodneva je predviđeno takmičenje dece u pecanju, zatim izložba golubova, ukrasne živine i kunića,

dok je zvanično otvaranje manifestacije zakazano za 11 sati. Tog dana je planiran i defile fijakera, razna čobanska nadmetanja, kao i čobanski sedmoboj za muškarce, u okviru kojeg će biti skok u dalj iz mesta, ručno krunjenje kukuruza, nadvlačenje čobanskog štapa, prenošenje tereta ručnim kolicima, bacanje kamena s ramena, prenošenje jagnjeta preko pontona i ispijanje piva na slamčicu. Biće i čobanski troboj za

žene, u okviru kojeg će se žene takmičiti u brzom ljuštenju krompira, brzom čišćenju orasa i ispijanju soka na slamčicu - kaže o programu manifestacije Slobodan Lazarov, predsednik Saveta MZ Bačinci.

U okviru „Sremskog ručka čobanskog“ biće održan nekoliko izložbi: ovaca, koza i magaraca, ručnih radova udruženja žena opštine Šid i starih zanata.

S. Mihajlović

BEOGRAD • KUPCI ZAINTERESOVANI ZA MED IZ SRBIJE

Sve traženiji u inostranstvu

Pčelarstvo je grana poljoprivrede koja se u poslednjih 10 godina intenzivno razvija, a srpski med je sve traženiji u inostranstvu - Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, danas u Srbiji ima oko 800.000 pčelinjih zajednica, koje su u vlasništvu oko 31.000 pčelara

Pčelarstvo je grana poljoprivrede koja se u poslednjih 10 godina intenzivno razvija, a srpski med je sve traženiji u inostranstvu, ističu danas stručnjaci. U 2015. godini izvezeno je 2.045 tona meda u vrednosti od 9.646.000 dolara, što je 11 odsto više nego godinu ranije. Proizvodnja meda prošle godine dostigla je čak 12.263 tone, što je čak 179 odsto više nego 2014. godine. Uprkos tome što se sve više građana Srbije opredeljuje da se bavi pčelarstvom, kao osnovnim zanimanjem, ili da im to bude dodatni posao, situacija na tržištu nije idealna.

Sumnjiv pekarski med

Iz Saveza pčelarskih organizacija Srbije (SPOS) su upozorili na slučajevima falsifikovanja i velikog procenta neispravnog meda na tržištu i zatražili od nadležnih da reaguju.

- Teško je dati pravu procenu, ali činjenica je da je veliki procenat meda na zvaničnom tržištu neadekvatnog kvaliteta, u trgovinama i na pijacama, te da tu treba baciti težište aktivnosti", kaže predsednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije dr **Rodoljub Živadinović**, ističući da je analiza jedini pravi način utvrđivanja ispravnosti meda. Samo analiza može potvrditi da li je neki med ispravan, jer imali smo mnogo primera da i u prodavnicama zdrave hrane naiđemo na neispravan med, ukazuje on. IZ SPOS-a naglašavaju da je došlo vreme da se inspekcije pozabave ozbiljnije ovim problemom.

- Godinama unazad insistiramo kod nadležnih da reše ovaj problem, bilo je određenih kontrola tržišta od strane veterinarske inspekcije. Odlučni smo da se borimo protiv ove negativne pojave koja ugrožava pčelarstvo Srbije, ali i devizni priliv Srbije od izvoza meda, jer strani kupci kad dođu u Srbiju, kupe med u trgovinama i zaprepaste se, pa kažu kako da rade sa nama kad mi ni u našoj zemlji nismo rešili problem falsifikata - objašnjava Živadinović.

Kako ističe, glavni problem na tržištu trenutno nisu samo falsifikati,

već i sumnjiv med označen imenom Pekarski med, shodno novom Pravilniku o kvalitetu meda koji je stupio na snagu 1. januara 2016. godine.

- To je entitet koji predstavlja med smanjenog kvaliteta, usled pregrevanja uglavnom, pa oni enzimi koje pčele ugrade u med, praktično nestanu ili se drastično smanje, i potpuno se praktično izgubi biološka vrednost meda za naše zdravlje - navodi Živadinović.

Zbog toga su nedavno, kako kažu predstavnici te asocijacije, bili na sastanku kod premijera, ali i predstavnika Veterinarske inspekcije.

- Sada imamo nadu da će sve biti rešeno u dogledno vreme. Praktično situaciju i nadzirati rad nadležnih, jer je došlo veoma opasno vreme i za potrošače i za pčelare pa se sve konačno mora urediti - rekao je Živadinović.

Brojno članstvo

Inače, SPOS ima 222 opštinske pčelarske organizacije, dve regionalne i jednu pokrajinsku. U članstvu imaju više od 9.500 pčelara.

U resornom ministarstvu ukazuju da je u proteklom periodu po nalogu Uprave za veterinu, a u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu meda i drugih proizvoda od pčela, kontrolisan med u prometu čiji je cilj provere bio kontrola bezbednosti i svih parametara kvaliteta, kao i prisustvo rezidua antibiotika i sulfonamida u medu. Kontrolom je obuhvaćen med svih registrovanih proizvođača koji se nalazi u prometu u zemlji.

Cena

Prema podacima PKS (Grupacije za pčelarstvo i proizvodnju meda Privredne komore Srbije), otkupna cena meda u Srbiji u 2006. bila je oko 1,2 evra po kilogramu u zavisnosti od vrste i pakovanja dok se 2015. kretala između 4,2 do pet evra.

Tokom 2015. uočen je rast proizvodnje meda za 80 posto

Rezultati analiza redovnih inspekcijских kontrola su ukazali "na određenu grupu proizvođača čiji proizvodi u najvećem broju uzoraka nisu odgovarali parametrima bezbednosti i kvaliteta".

Postupajući u skladu sa ovlašćenjima, veterinarska inspekcija je odmah preduzela sve mere koje su propisane Zakonom o bezbednosti hrane i Zakonom o veterinarstvu i naredila je povlačenje svih količina meda iz proizvodnih serija koje su uzorkovanjem obuhvaćene, kažu u ministarstvu.

U Srbiji je registrovano je 58 objekata za obradu i preradu meda.

Med iz ovih objekata plasira se na tržište Srbije, kao i na tržište zemalja EU i tržište CEFTA, ukazuju u resornom ministarstvu. Najviše se u protekloj godini izvezilo na tržišta Italije, Nemačke, Norveške, Austrije, koja se ujednom smatraju i najzahtevnijim.

Pčelarstvo i proizvodnja meda u Srbiji imaju dugu tradiciju, broj i pčelara i pčelinjih zajednica kontinuirano raste, podsećaju.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, danas u Srbiji ima oko 800.000 pčelinjih zajednica, koje su u vlasništvu oko 31.000 pčelara.

Tokom 2015. godine došlo je do porasta broja košnica za 17 odsto, u poređenju sa brojem košnica u prethodnoj godini, što ukazuje na sve veći pozitivan trend razvoja pčelarske proizvodnje.

Proizvodnja meda je tokom 2015. godine uvećana za 280 odsto u odnosu na prethodnu godinu, ali treba imati u vidu činjenicu da je 2014. godina bila izuzetno loša godina, koju su obeležile velike poplave, ukazuju u ministarstvu.

Poredeći sa prosekom perioda 2010 - 2014, tokom 2015. uočen je rast proizvodnje meda za 80 posto. Inače, izvoz meda u prvih šest meseci ove godine je 943 tone, a vrednost je 4.314.000 dolara.

Imajući u vidu da je prepoznat značaj razvoja pčelarstva u Srbiji, u ministarstvu kazu da su u skladu sa Zakonom o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju, u 2016.

godini povećali subvencije po košnici pčela, sa 500 na 600 dinara po košnici, uz napomenu da pčelari koji su u sistemu organske proizvodnje dobijaju i dodatni iznos podsticaja od 40 odsto.

Ministarstvo daje i kreditnu podršku kroz subvencionisanje kamatnih stopa i njihovo snižavanje na prihvatljiv iznos, kažu u ministarstvu.

Inače maloprodajna cena meda u Srbiji iznosi u proseku 800 dinara po kilogramu.

Pčelari upozoravaju da je ova godina jako loša po proizvodnju, ali da na sreću postoje zalihe od prošle godine.

"Jedino je suncokret dao neki prinos, ali je i to za trećinu manje nego prošle godine. Lipa je dala neke količine meda, dok je bagrem poptuno podbacio zbog loših vremenskih uslova", kaže Živadinović i SPOS-a.

Medonosni potencijal omogućava znatno veći broj košnica, prema proceni stručnjaka više od 1,2 miliona.

B. Gulan

INĐIJA • SA PRODAVCIMA NA GRADSKOJ PIJACI

Dve decenije za pijačnom tezgom

- Niko ne sme biti oštećen, nastojimo da obezbedimo kvalitet a svi moraju da budu zadovoljni robom koju plaćaju. Kada kupe nešto i to im se dopadne, uvek se ponovo vrate – priča prodavac Srećko Komazec

Kažu da za pijačne prodavce ne postoje radni i neradni dani. Gotovo 365 dana u godini, od ponedeljka do nedelje, svako jutro od pola šest **Srećku Komazecu** i njegovoj supruzi počinje radni dan a često se završava iza ponoći. Kako navode ovi vredni ljudi, koji se dvadeset godina bave prodajom voća i povrća, ne završava se posao samo na tezgama, već je potrebno izvršiti nabavku i sortirati voće, pa im se neretko dešava da skoro 20 sati provedu u radu. S druge strane, kažu da mogu zaraditi jednu prosečnu platu i sasvim pristojno živeti, što je dovoljno za njih dvoje.

- Ove sezone je cena voća i povrća solidna i veoma pristupačna, tako da mogu reći da imamo svakodnevno posla. U punudi imamo gotovo sve, od jabuka, borovnica, malina, breskva, šljiva, grožđa, banana zatim od povrća paradajz, razne vrste paprika, spanaća, peršuna, šargarepe i ostalog - kaže Srećko i ističe da se trudi da

omogući mušterijama da kupe sve na jednom mestu.

Na pitanje kakva je razlika između pijačne robe i robe iz mega marketa, on ističe da je ogromna razlika, pre svega jer oni uvek imaju svežu robu koju nabavljaju svakodnevno.

- Svako jutro se na našim tezgama nalazi sveža roba, a za povrće i voće, pogotovo tokom letnjih meseci je to od velike važnosti. Mi brijamo najkvalitetniju robu koju prodajemo - kaže on i tvrdi:

- Već dve decenije svakodnevno dolazimo na pijacu i to nam je primarna delatnost. Uzeli smo dve tezge jer jedna nije dovoljna i plaćamo ih na godišnjem nivou, a to je negde oko 130.000.

Po njegovoj računici, dok plate sve troškove koji uključuju zakup tezge, pijačarinu, parking i proizvode, ostane im jedna prosečna plata da prežive, a tako je i sa mnogim drugim zakupcima tezgi.

Dvadeset godina na pijaci

Posao prodavca na pijaci nije nimalo lak, jer rad na otvorenom podrazumeva ekstremno visoke i niske temperature i skoro celodnevni boravak napolju.

- Dolazimo na pijacu oko šest sati izjutra i često ostanemo i do kasnih popodnevni sati. Sredom i subotom kada su pijačni dani ima najviše posla,

ali i ostalim danima nije ništa lošije. Kada su pijačni dani bude više prodavaca i veća ponuda, ali mi imamo naše redovne mušterije koje su zadovoljne i uvek se vraćaju - ističe Srećko i navodi da za njih nema velike razlike u danima.

- Niko ne sme biti oštećen, nastojimo da obezbedimo kvalitet a svi moraju da budu zadovoljni robom koju plaćaju. Kada kupe nešto i to im se dopadne uvek se ponovo vrate.

Kako kaže Srećko, nije to samo osmočasovni rad. Nakon odnošenja robe sa pijace neophodno je nabaviti drugu robu, pripremiti je za sledeći dan i sve iz početka. Bez obzira na to, kako oboje tvrde, pošteno rade i mirno spavaju, a to je najbitnije.

M. Balabanović

Projekat „Bolje znanje za bolje imanje – čitaj da bi znao“ realizovan uz sufinansiranje Opštine Indija

Stanje voćarskih, povrtarskih i ratarskih kultura

U sevi šećerne repe se nalaze u fazi razvoja korena i sinteze šećera (39 BBCH).

Nalog za treći tretman protiv uzročnika pegavosti lista šećerne repe (*Cercospora beticola*) na terenu RC Ruma dat je 25.07. I u proteklom periodu na AMS se registruju povoljni uslovi za širenje infekcije, pa se prilikom pregleda useva registruje prisustvo novih pega kako na starijem, tako i na najmlađem lišću. Nivo prisutnih simptoma se razlikuje zavisno od tolerantnosti sorte.

Najavljene nestabilne vremenske prilike sa padavinama i optimalnim temperaturama će omogućiti ostvarenje novih infekcija i dalje širenje ovog patogena. Stoga, u cilju očuvanja lisne mase, proizvođačima se preporučuje još jedan tretman kombinacijom preventivnih i sistemskih fungicida (odabrati sistemski fungicide sa drugačijim mehanizmom delovanja u odnosu na prethodni tretman).

Preventivni fungicidi:
- (a.m. hlorotalonil) Bravo 720 SC, Dakoflo 720 SC ili Balear 720 SC 1,5-2 l/ha ili Odeon 1,7 kg/ha

Sistemski fungicidi:
- Amistar Extra (azoksistrobin + ciprokonazol) 0,75 l/ha

- Antre plus (tebukonazol + tiofanat-metil) 1,5 l/ha
- Duett ultra (epoksikonazol + tiofanat-metil) 0,6 l/ha

- Bumper P (prohloraz + propikonazol) 0,8-1 l/ha

- Propulse 250 SE (fluopiram + protiokonazol) 1-1,2 l/ha

- Teatar plus (azoksistrobin + difenokonazol) 1l/ha

- Opus team (a.m.fenpropimorf+epoksikonazol) 0,75-1 l/ha

Pregledom useva šećerne repe na prisustvo *Cercospora beticola*, na poručju Sremske Mitrovice, uočeno je povećanje broja pega na listovima. Povećanje broja pega uslovljeno je infekcijama koje su omogućili povoljni uslovi u polju, registrovane su značajne padavine kao i noćne rose. Broj pega je svakako uslovljen tolerantnošću sorte na patogena.

U narednih nekoliko dana očekuje se pogoršanje vremena sa padavinama, koje će omogućiti povoljne uslove za razvoj gljivice i nove infekcije na listovima. Veoma je važno sačuvati lisnu masu u narednom periodu tako da se proizvođačima preporučuje fungicidni tretman.

Zbog otklanjanja mogućnosti razvoja rezistentnosti, tretman izvesti koristeći preparate različitog mehanizma delovanja u odnosu na prethodni tretman:

- a.m.prohloraz +propikonazol ,preparat Bumper P u kol.0,8-1 l/ha

Pepelnica vinove loze - *Uncinula necator*

- a.m. hlorotalonil + tetrakonazol, preparat Eminent Star u količini 1 l/ha

- a.m.azoksistrobin + epoksikonazol, preparat Mercury u kol.1l/ha
- a.m.epoksikonazol + tiofanat metil, preparat Duett ultra u kol.0,4-0,6 l/ha

Uz sistemski preparate preporuka je obavezno koristiti i kontaktne fungicide iz grupe hlorotalonila.

SREMSKA MITROVICA

Krompirov moljac

Na lokalitetima Divoš i Kukujevci postavljene su feromonske klopke pomoću kojih se prati aktivnost krompirovog moljca *Phthorimea operculella*. U poslednjih nekoliko dana beleži se povećanje brojnosti ulovljenih imaga, u toku je let, polaganje jaja i piljenje larvi III generacije ove štetočine.

Na većini parcela našeg terena krompir se nalazi u fazi tehnološke zrelosti i propadanja nadzemnog dela cime, pa se preporučuje proizvođačima kod kojih je došlo do propadanja cime, da u najkraćem vremenskom periodu izvrše vađenje krompira i smeštanje u za to predviđene magacine. Magacini treba da budu zaštićeni mrežicama na prozorima kako bi se sprečio ulazak imaga štetočine koja polaze jaja na krtole, nastavljajući razvojni ciklus i u skladištu.

Temperaturu u magacinima ukoliko je to moguće održavati ispod 10 stepeni.

Proizvođačima kod kojih nije došlo do propadanja cime preporučuje se primena insekticida:

- a.m.hlorantraniliprol, preparat Coragen 20 SC u količ.0,15-0,2 l/ha

Zaštita kupusa

Na lokalitetu Futog usevi kupusa namenjeni za jesenju proizvodnju nalaze se u fazi 9 i više razvijenih listova (BBCH 19).

Vizuelnim pregledom kupusa registruju se jaja i larve VI generacije kupusnog moljca (*Plutella maculipennis*). U toku je intenzivno piljenje larvi koje su prisutne na 85% biljaka. Indeks napada za jaja iznosi 3,31, a za larve 8,88.

Preporučuje se proizvođačima obilazak useva radi utvrđivanja prisustva larvi. Ukoliko se utvrdi njihovo prisustvo izvesti hemijske mere zaštite nekim od insekticida:

- Lamdex (lambda-cihalotrin) 0,2-0,3 l/ha

- Sumialfa 5 EW (esfenvalerat) 0,15-0,2 l/ha

Zaštita šljive - šljivin smotavac

Vizuelnim pregledom zasada šljive na lokalitetu Novog Kneževca (sorte Stenlej i Čačanske sorte) fenofaza razvoja obojavanje ploda završeno (BBCH 85) do plod zreo za branje tehnološka zrelost (BBCH 87).

U toku je let III generacije šljivinog smotavca i polaganje jaja.

Pregledom plodova registrovano je prisustvo položenih jaja šljivinog smotavca (*Grapholita funebrana*) sa indeksom napada 2,01% u različitim stadijumima razvoja.

Radi sprečavanja daljeg razvoja štetočine i ubušivanja u plodove šljive neophodno je u zasadima šljive izvršiti tretman insekticidom.

Prilikom upotrebe insekticida voditi računa o vremenu berbe (u zavisnosti od sortimenta šljive) i karenci preparata.

Proizvođačima se preporučuje primena preparata Grom (aktivna materija lambda cihalotrin) u koncentraciji 0,03%. Karenci preparata je 14 dana.

Zastita kruske

Nedeljnim pregledom zasada kruške na teritoriji RC Senta, lokacija Horgoš (sorta Abate Fetel), ustanovljeno je da se ova voćna vrsta nalazi u fenološkoj fazi 79 po BBCH skale (plodovi dostigli oko 90% krajnje veličine).

Jaja kruškine buve (*Cacopsylla pyri*) su registrovana na listovima u indeksu napada od 26%, mladi larveni stadijumi L1-L2 u indeksu napada od 72%. Starije larve L3-L4 su registrovane u indeksu napada

PROGNOZNO IZVEŠTAJNA SLUŽBA
ZAŠTITE BILJA
AP VOJVODINE

Jaja III generacije jabukovog smotavca

od 5%, a imaga od 15%. U toku je piljenje pete generacije kruškine buve.

U cilju suzbijanja larvi preporuka je hemijski tretman nekim od navedenih insekticida sa dodatkom okvašivača Silwet L 77 0,025%.

- Grom (lambda-cihalotrin) 0,5 l/ha (karenci 14 dana)

- Fastac 10 EC (alfa-cipermetrin) 0,02% (karenci 14 dana)

Jabukov smotavac

Vizuelnim pregledom jabuke uočena položena jaja jabukovog smotavca (*Carpocapsa pomonella*) na plodovima u indeksu napada 1,5%

Na lokalitetu Lukićevo nalazimo se u periodu polaganja jaja III generacije, dok na lokalitetu Sutjeska očekujemo početak piljenja larvi III generacije.

Trenutna faza jabuke (sorte Ajdared i Zlatni delišes) je 70-80% krajnje veličine ploda.

Preporuka proizvođačima jabuke je da obave tretman insekticidom ovcidno larvicidnog delovanja Coragen 20 SC (hlorantraniliprol) 0,016 - 0,02%

Zaštita vinove loze

Na teritoriji delovanja RC Jagodina na punktu Voljavče vino-

va loza u zavisnosti od sorte po BBCH skali se nalazi u razvojnoj fazi 79-81 (zatvaranje grozda, potpuno dodirivanje bobica, početak sazrevanja - početak šarka).

Vizuelnim pregledom zasada registrovani su simptomi pepelnice vinove loze *Uncinula necator*, a takođe na teritoriji Pomoravskog okruga beleži se veći procenat u vinogradima. S obzirom na padavine i veće količine vode postoji mogućnost pucanja bobica i širenja infekcije sive truleži vinove loze *Botrytis cinerea*.

Poljoprivrednim proizvođačima se savetuje zaštita i tretman protiv pepelnice nekim od sledećih fungicida:

- a.m (tebukonazol+triazime-nol+spiroksamin) - FALCON EC 460 0,3-0,4l/ha, karenci 21 dan.

- a.m (tebukonazol+fluopiram) LUNA EXPERIENCE 0,035 - 0,04l/ha, karenci 14 dana.

S obzirom na nestabilno vreme za suzbijanje sive truleži *Botrytis cinerea* koristiti neki od sledećih preparata i obavezno voditi računa o karenci:

- a.m (fenheksamid) TELDOR 500 SC - 0,1%, karenci za stone sorte 7 dana a za vinske sorte 21 dan.

- a.m (ciprodinil+tebukonazol) LINUS - 1,2-1,6l/ha, karenci 21 dan.

Starija larva kruškine buve

Larva kupusnog moljca

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Kupus protiv raka jetre

Lek baziran na hemikalijama koje se nalaze u kupusu i prokelju može pružiti zaštitu od raka jetre izazvanog zagađenom hranom. Istraživači sa američkog univerziteta „Džons Hopkins“ i njegove kineske kolege tvrde da „Oltipraz“, koji se eksperimentalno razvija kao preparat protiv nekoliko vrsta kancera, deluje i na izazivača raka jetre, gljivicu Alfatoksin.

Istraživači su otkrili da ovaj lek menja način na koji telo razlaže gljivicu Alfatoksin i tako je čini manje štetnom. „Oltipraz“ stimuliše proizvodnju enzima poznati kao „enzimi faze 2“, koji Alfatoksin „izvode iz tela“.

Tim istraživača sa „Džons Hopkinsa“ testirao je 233 ljudi iz oblasti Čidong u Kini, gde je izloženost gljivici Alfatoksin velika. Ona se obično nalazi u kukuruzu, kikirikuju, soja sasu i fermentovanoj soli. Učesnici u testiranju dobili su visoke ili niske doze „Oltipraza“ svakog dana. Posle mesec dana, istraživači su otkrili da je „Oltipraz“ snizio nivoe Alfatoksina za 51 odsto.

Istraživanja će se nastaviti da bi

se otkrilo da li će doći i do smanjenja stope raka jetre. Rak jetre je, inače, jedan od vodećih uzročnika smrti u svetu, a samo u Kini svake godine 400.000 ljudi podleže ovom oboljenju.

Naučnici dodaju da bi idealno bilo da se „Oltipraz“ dobija iz prirodnog izvora, umesto pilula.

Rak grla

Primena zračenja i citostatske terapije u lečenju osoba obolelih od raka grla, pomaže im da se sačuva glas, bez smanjivanja šansi za preživljavanje. Operacija je dosad bila standardna procedura kod ovih lokalizacija kancera, i često je iziskivala otklanjanje laningsa, ili glasnih žica, u slučajevima kada je tumor u dubini grla.

Da bi ponovo mogli da govore, bolesnicima su implatirani specijalni mehanizmi.

Rak jednjaka

Oni koji jedu velike količine turšije izlažu se većem riziku da obo-

Hemikalije koje se nalaze u kupusu štite od raka jetre izazvanog zagađenom hranom

le od raka jednjaka. To je pokazala jedna studija, koja je rađena u Honkongu gde se jede velika količina svih vrsta ukiseljenog povrća i gde je procenat obolelih od raka na jednjaku izuzetno visok. Ispitivanje je potvrdilo da postoji veza između tog malignog oboljenja i turšije.

Stručnjaci su takođe utvrdili da vrela pića i hrana, pušenje i alkohol povećavaju opasnost od raka jednjaka, inače šestog po učestalosti oblika karcinoma u svetu. Taj rizik se, međutim, smanjuje uzimanjem hrane bogate svežim voćem i povrćem.

Krv iz pupčane vrpce protiv leukemije

Kod trogodišnjeg dečaka obolelog od fatalnog oblika leukemije – akutne mieloidne leukemije. Simptomi bolesti su se potpuno izgubili pošto je dobio krv iz pupčane vrpce svoje sestre.

Dr Nina Kapur, iz Dečije bolnice u Los Anđelesu, objašnjava da su lekari sačuvali krv iz pupčane vrpce dečakove sestre, rođena u proteklih šest meseci. Dečak je njenu krv dobio preko transfuzije. – „On više nije bolestan, ali ćemo morati pažljivo da pratimo njegovo zdravstveno stanje tokom dve godine, pre nego što budemo mogli da kažemo da je izlečen“ – kaže dr. Kapur.

Leukemija zarazna bolest?

Pre pedeset godina u strahu od leukemije, više od milion dece je

evakuisano iz Londona i sa jugoistočka Engleske, u bezbednije oblasti. Deca su smeštena u unutrašnjost zbog zdravije ishrane i uopšte boljih i povoljnijih uslova života, a ovaj program je bio svojevrsna preventiva protiv opasne bolesti.

Britanski Medicinski žurnal obaveštava o rezultatima istraživanja lekara Oksfordskog univerziteta koji su proučavali efekte evakuacionog programa vezanog za dečiju leukemiju. Premeštanjem veliko broja dece iz gusto naseljenih gradskih oblasti u slabije naseljene ruralne krajeve, povećalo je smrtnost od leukemije osetljivim seoske dece. U oblastima koje su prihvatile najviše pridošlica, procenat obolelih se povećao za pedeset odsto.

U Oksfordu tvrde da poseduju više dokaza za tvrdnju da je dečija leukemija, u stvari infektivna bolest.

Rak prostate od životinjske masti

Mnogo masti u ishrani, naročito one iz crvenog mesa, uvećavaju rizik za razvoj raka prostate, tvrde američki istraživači. Životinjska mast u ishrani pospešuje rast malih latentnih tumora prostate i verovatnoću da se oni pretvore u smrtonosne, pokazuje studija tima sa Fakulteta za javnu zdravstvenu zaštitu Univerziteta Harvard.

Beli luk štiti prostatu

Veće količine supstance „SAMC“ koja se nalazi u belom luku, ubija ćelije raka prostate, otkrili su istra-

živači sa Medicinskog fakulteta u Istočnoj Karolini. I stari i mladi beli luk sadrži ovu hemijsku supstancu, kaže istraživač dr. Manfred Stajer. Ima je i u belom luku u prahu, a mnogo manje u aromatičnim uljima sa belim lukom. Inače, mnoga druga, brojna istraživanja su pokazala da jesti redovno veće količine belog luka, može da bude sjajna preventiva protiv raka prostate.

Brži oporavak. Naučnici savetuju svim onim muškarcima koji idu na operaciju raka na prostati da zatraže lokalnu anesteziju, a ne totalnu.

Istraživanje su pokazala da su bolovi za 60 odsto manji posle operacije, ako je bila lokalna anestezija, a ne totalna. Totalna anestezija učini da pacijent ne brine u toku operacije, ali mu je zato nervni sistem osetljiviji.

Semenke za prostatu

Semenke, omiljena grickalica dece i mnogih odraslih, mnogo su više od toga. Naime, i naučno je dokazano da semenke smiruju nadražuje bešike i prostatu od čega visok procenat starijih od 60 godina boluje. Prema rečima profesora Hansa Šilhera iz Berlina, zahvaljujući dragocenim sastojcima semenki bundeva (vitamin „E“, selen, mangan i cink) uvećana prostata se smanjuje i istovremeno nestaju karakteristične tekobe pri mokrenju.

Zaključak, bi bio da je vrlo zdravo jesti semenke, a ako se koriste za lečenje prostate, onda kura treba da traje bar 10 nedelja. Naravno, to ne znači da se pri pojavi tegoba ne treba javiti lekaru.

Vitamin „E“ „brani“ prostatu

Vitamin „E“ može znatno da smanji stopu smrtnosti od raka prostate, pokazuje studija finskih istraživača. Studija je objavljena u časopisu američkog Nacionalnog instituta za rak i obuhvata preko 29.000 muškaraca, koji su pušači.

Istraživanja govore da ispitanici koji su pet do osam godina svakodnevno uzimali 50.mg vitamina „E“ imaju za 32 odsto manje izgleda da obole od raka prostate i za 41 odsto manje izgleda da umru od te bolesti. Autori studije tvrde da su pozitivni efekti ovog vitamina primечeni posle samo dve godine njegovog redovnog uzimanja.

(Nastaviće se)

Stari recepti Bundevara

Potrebno je: 1 kg očišćene bundeve, 500gr gotovih kora za pitu, 1 dl ulja, 100 gr šećera, 100 gr suvog grožđa, cimeta, šećer u prahu za posipanje.

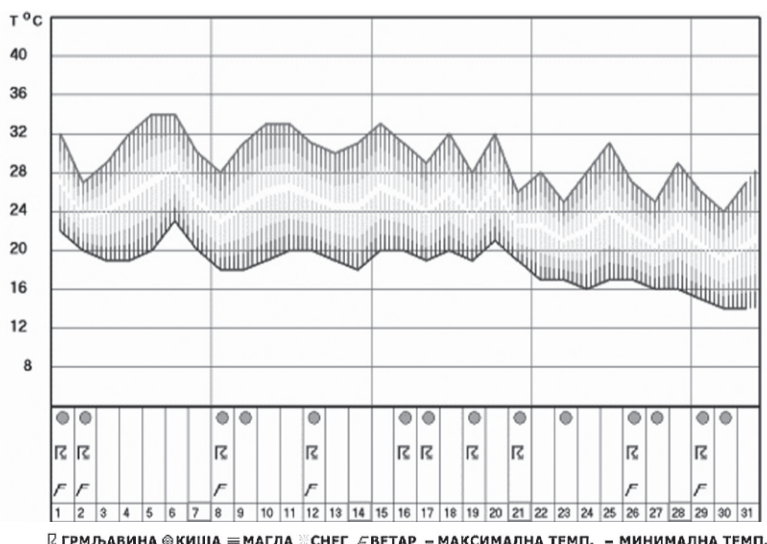
Priprema: Očišćenu bundevu krupno izrendati, pa kratko propirjati na malo ulja, dok sav sok ne

uvri. Dodati suvo grožđe, šećer i cimet po ukusu.

Po tri kore filovati nadevom od bundeve, poprskati uljem, pa saviti. Složiti savijače u nauljen pleh, premazati s malo ulja i peći oko pola sata u rerni, na 200 stepeni. Pečenu bundevaru iseći na komade i posuti šećerom u prahu.

Prognoza vremena do kraja avgusta

Promet roba na Produktnoj berzi

od 1.8. do 5.8. 2016.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- pad cena kukuruza
- stabilna cena pšenice
- pad cena na svetskim berzama

Prvu nedelju avgusta na robno-berzanskom tržištu u Novom Sadu, obeležio je rast količinskog obima prometa, kao i dalji pad cena kukuruza i soje. Ukupna dinarska vrednost nedeljnog prometa za prometovanih 1.150 tona, iznosila je 25.443.000,00 dinara. Sa jedne strane ovonedeljni količinski promet beleži rast u odnosu na prethodnu nedelju i to za 38,55%, dok sa druge strane ovonedeljni dinarska vrednost prometa beleži pad u odnosu na poslednju nedelju jula i to za preko 20%. Razlog ovog odstupanja leži u činjenici da se tokom nedelje za nama trgovalo mnogo više nominalno jeftinijom robom u odnosu na prethodnu nedelju, kada je u strukturi prometa apsolutno dominirala soja, čija je cena nomi-

nalno znatno veća od cena pšenice i kukuruza.

Pšenica je dominirala u strukturi ukupnog prometa. Prometovano je 600 tona hlebnog zrna, po jedinstvenoj ceni od 16,28 din/kg, sa PDV-om (14,80 din/kg, bez PDV-a). Time je nastavljen trend cenovne stabilnosti ovog tržišnog segmenta, jer se cenovni raspon pšenice od 14,50-15,00 din/kg, bez PDV-a, zadržava na domaćem tržištu već skoro mesec dana.

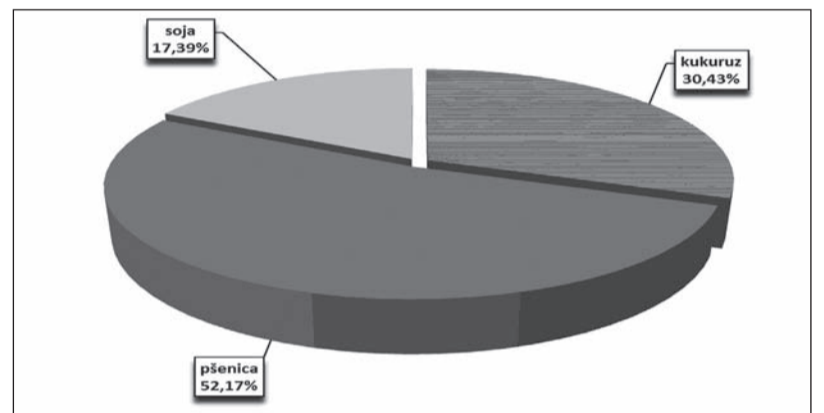
Cena soje beleži dalji pad. Ove nedelje istrgovano je 200 tona soje u zrnu, po ceni od 44,55 din/kg, sa PDV-om (40,50 din/kg, bez PDV-a). U odnosu na prethodnu nedelju pad cena soje nominalno iznosi 0,50 din/kg, odnosno procentualno 1,22%.

I tržište kukuruza registruje pad

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2015.	350	19,25-19,47	350	19,25-19,47	-5,53%
Pšenica, rod 2016.	600	16,28	600	16,28	+/-0,00
Soja, rod 2016.	200	44,55	200	44,55	-1,22%

cene, ali je za razliku tržišta soje, ovonedeljni pad cena kukuruza znatno izraženiji. Žutim zrnem trgovano je u kolini od 350 tona, u cenovnom rasponu od 17,50-17,70 din/kg, bez PDV-a. Ponderisana nedeljna cena od 19,33 din/kg, sa PDV-om (17,57 din/kg, bez PDV-a), niža je za čak 5,52%, u odnosu na prošlonedeljnu. Za protekle tri nedelje cena kukuruza je pala sa 20,00 din/kg, bez PDV-a, na današnjih 17,57 din/kg, bez PDV-a, odnosno za više od 12%, što se sa pozicija tržišne analitike, može smatrati veoma velikim cenovnim padom.

PRODEX

Pri aktuelnoj cenovnoj stabilnosti pšenice, pad cena kukuruza i soje, doveo je do daljeg pada indeksne vrednosti PRODEX-a. Ovaj berzanski indeks je u padu već više od mesec dana i na današnji dan beleži in-

deksnu vrednost od 203,44 poena, što je za 3,92 indeksnih poena niže nego prošlog petka. Inače aktuelna indeksna vrednost PRODEX najniža je, posmatrano još od polovine aprila ove godine.

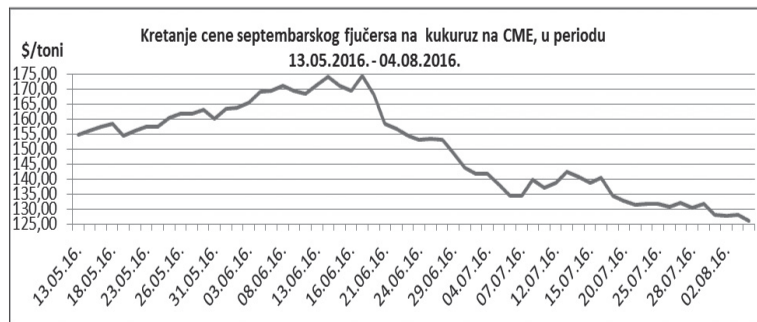
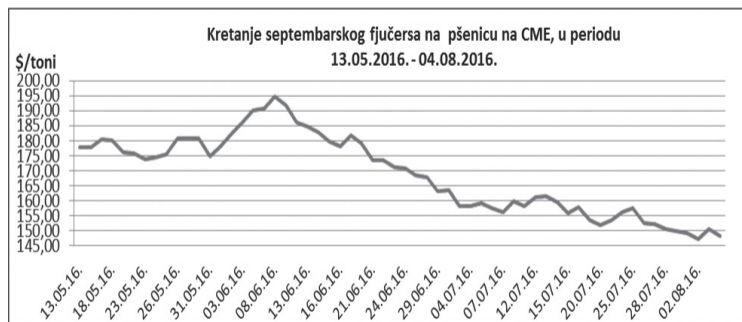

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, SEPTEMBARSKI FJUČERS 2016.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	149,77 \$/t	149,18 \$/t	147,42 \$/t	150,73 \$/t	148,15 \$/t
Kukuruz	131,65 \$/t	128,18 \$/t	127,63 \$/t	127,95 \$/t	126,22 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
125,83 €t (fjučers avg 16)	131,61 €t (fjučers avg 16)

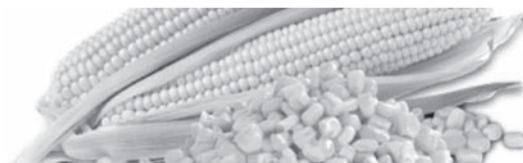
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
166,25 €t (fjučers sep 16)	165,00 €t (fjučers avg 16)

Na tržištu žitarica nije došlo do značajnijih promena. Fundamentalni činioci se nisu menjali, odonsno dobar rod pšenice i povoljni uslovi za razvoj kukuruza i

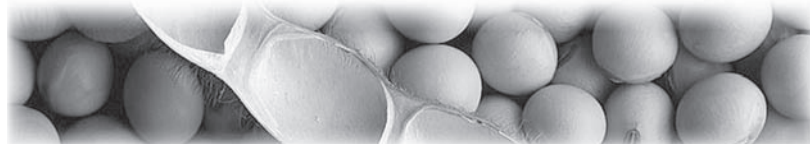
dalje pritiskaju cene ovih poljoprivrednih kultura.

Pšenica je na čikaškoj berzi pojeftinila za 1,71%, a kukuruz za 3,20%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, avg 16	379,35 \$/t	365,97 \$/t	362,01 \$/t	363,92 \$/t	363,92 \$/t
Sojina sačma, avg 16	350,00 \$/t	334,00 \$/t	328,40 \$/t	330,50 \$/t	329,70 \$/t

Fjučers soje sa avgustovskom isporukom je i ove nedelje za-beležio pad, odonsno jeftiniji je za 1,29% u odnosu na prošlu nedelju, a sojina sačma za 3,46%.

Loš prinos u Francuskoj je utica da cena pšenice u Parizu poraste za 0,30% u odnosu na prošlu nedelju, dok je kukuruz pojeftinio za 2,94%. U Budimpešti je pšenica jeftinija za 3,05%, a kukuruz za 1,75%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE 1.8.2016. - 8.8.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Domaće	kg	125.00	135.00	130.00	bez promene	dobra
2	Borovnica (sve sorte)	Domaće	kg	500.00	600.00	600.00	bez promene	vrlo slaba
3	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	35.00	80.00	50.00	pad	dobra
4	Grejpfrut (sve sorte)	Domaće	kg	110.00	120.00	120.00	pad	slaba
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	135.00	130.00	pad	vrlo slaba
6	Grožđe (crno Kardinal)	Uvoz(Crna Gora)	kg	90.00	100.00	100.00	pad	dobra
7	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	80.00	80.00	80.00	pad	vrlo slaba
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	80.00	90.00	90.00	bez promene	vrlo slaba
9	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	85.00	90.00	85.00	pad	vrlo slaba
10	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	50.00	55.00	50.00	bez promene	vrlo slaba
11	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	35.00	45.00	40.00	pad	vrlo slaba
12	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	160.00	170.00	170.00	rast	vrlo slaba
13	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	90.00	90.00	-	vrlo slaba
14	Kivi (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	140.00	140.00	-	vrlo slaba
15	Kruška (ostale)	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00	rast	slaba
16	Kruška (ostale)	Domaće	kg	100.00	110.00	100.00	pad	vrlo slaba
17	Kupina (sve sorte)	Domaće	kg	120.00	160.00	130.00	bez promene	slaba
18	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	1000.00	1100.00	1000.00	bez promene	slaba
19	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	270.00	280.00	270.00	pad	prosečna
20	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	320.00	300.00	bez promene	prosečna
21	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	320.00	350.00	320.00	-	vrlo slaba
22	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	270.00	300.00	300.00	rast	slaba
23	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	pad	dobra

POVRĆE 1.8.2016. - 8.8.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	17.00	20.00	17.00	rast	vrlo slaba
2	Boranija (olovka)	Domaće	kg	100.00	130.00	130.00	bez promene	vrlo slaba
3	Boranija (šarena)	Domaće	kg	130.00	150.00	130.00	pad	vrlo slaba
4	Boranija (žuta)	Domaće	kg	130.00	150.00	130.00	pad	vrlo slaba
5	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	100.00	150.00	130.00	pad	vrlo slaba
6	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00	rast	prosečna
7	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	slaba
8	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	30.00	25.00	bez promene	dobra
9	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	120.00	100.00	bez promene	vrlo slaba
10	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	50.00	50.00	rast	vrlo slaba
11	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00	pad	prosečna
12	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00	pad	dobra
13	Krompir (beli)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	bez promene	dobra
14	Krompir (crveni)	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00	bez promene	dobra
15	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	15.00	20.00	15.00	bez promene	dobra
16	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	15.00	20.00	15.00	pad	dobra
17	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	280.00	350.00	300.00	bez promene	prosečna
18	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	22.00	25.00	22.00	rast	vrlo slaba
19	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	20.00	30.00	25.00	rast	dobra
20	Paprika (Babura)	Domaće	kg	35.00	50.00	40.00	pad	dobra
21	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	70.00	80.00	80.00	bez promene	dobra
22	Paprika (ostala)	Domaće	kg	80.00	85.00	80.00	bez promene	slaba
23	Paprika (šilja)	Domaće	kg	45.00	60.00	50.00	bez promene	dobra
24	Paradajz (chery)	Domaće	kg	150.00	170.00	160.00	rast	slaba
25	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00	pad	dobra
26	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	65.00	50.00	pad	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	20.00	24.00	22.00	bez promene	dobra

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	prosečna
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	20.00	24.00	22.00	bez promene	slaba
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	60.00	75.00	65.00	bez promene	slaba
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	21.00	25.00	23.00	bez promene	prosečna
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	45.00	35.00	bez promene	slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	26.00	24.00	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	slaba
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	18.00	22.00	20.00	pad	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	20.00	24.00	22.00	bez promene	prosečna
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	24.00	22.00	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	18.00	23.00	21.00	bez promene	prosečna

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Loznica - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	250.00	300.00	280.00	rast	11-15
2	Jarad	sve težine	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	0-5
3	Koze	sve težine	sve rase	140.00	160.00	150.00	bez promene	0-5
4	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	100.00	130.00	115.00	rast	0-5
5	Ovca	sve težine	sve rase	130.00	170.00	150.00	bez promene	11-15
6	Prasad	16-25kg	sve rase	170.00	200.00	180.00	rast	31-50
7	Prasad	<=15kg	sve rase	180.00	200.00	190.00	rast	16-20
8	Tovljenici	80-120kg	sve rase	140.00	180.00	160.00	rast	0-5

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug klanica

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	280.00	280.00	280.00	-	vrlo slaba
2	Junad	>480kg	sve rase	200.00	230.00	220.00	bez promene	slaba
3	Prasad	16-25kg	sve rase	170.00	180.00	180.00	bez promene	slaba

Lipicaner - carski konj

Koristeći španske (Andaluzijski konj), italijanske, nemačke i arpaske konje, stvorena je nova rasu. Osnovane su linije koje su se održale i do danas i koje su dobile imena po pastuvima – začetnicima rase

Piše: Prof. dr Miroljub Milić

Conversano

Lipicaneri

Rasa Lipicaner potiče iz XVI veka, tačnije 1580. godine kada je Hazburška monarhija vladala velikim delom Evrope. Hazburški car, Maksimilijan II, želeo je da ima sanžne i elegantne konje koji ce nositi vojnike u boj, ali ujedno i biti dovoljno lepi i atraktivni da vuku carska kociju. Tako je njegov brat, nadvojvoda Čarls II, osnovao ergelu Lipice, na teritoriji današnje Slovenije. Koristeći španske (Andaluzijski konj), italijanske, nemačke i arpaske konje, stvorio je novu rasu. Osnovane su linije koje su se održale i do danas, i koje su dobile imena po pastuvima – začetnicima rase.

Tu su izgradili konjušnicu i uređili travnjake i pašnjake. U tu su svrhu dovozili zemlju iz brojnih praških dolina, što je znatno promenilo i izgled toga kraja, koji je ubrzo i pošumljen. Radovi su dovršeni za pet godina, pa je već 1580. godine upravnik ergele Franc Jurko poručio nadvojvodi da je zagarantovan dalji i nesmetan razvoj ergele.

Prvi španski konji nabavljeni su već 1580. a potom su 1581., 1582. i 1584. kupljeni konji iz Italije, koji su bili vrlo slični španskim. Španske su konje kupovali i kasnije.

Posebno su kupovali konje iz Nemačke, zatim Danske a najviše iz kraljevske ergele Frederiksberg.

Nakon toga osnovane su blastite krvne linije koje su se održale i do danas: Pluto, Naepolitano, Conversano, Maestoso i Favory. U Lipicu je dopremljeno i više arapskih konja, a vlastitu krvnu liniju oblikovao je

Incitato

1816. kupljeni izvorni arapski konj Siglavy.

Najteži udarac ergela je doživela u Drugom svetskom rata, posle kapitulacije Italije, ergelu su zauzeli Nemci i već u oktobru 1943. preselili ergelu sa svih 179 konja u Hostoun u Češkoj. Tamo su bili i konji iz austrijske ergele Puber, kao i konji iz bivše jugoslovenske kraljevske ergele Demir Kapija, iz bivše jugoslovenske ergele arapskih konja Dušanovo kod Skoplja i Poljske ergele Janow.

Krajem rata svi su ti konji došli pod amerčko zapovedništvo. Amerikanci su deo konja i čitav arhiv predali Italiji. Lipica koja je pripadala Jugoslaviji je 1947. dobila je svega 11 konja. Ipak, kroz 30 godina Lipica je uspela da obnovi ergelu i ponovo da dodje do toga da poseduju predstavnike svih linija pastuva.

Uz ovih šest klasičnih linija lipicanera stvorenih u Lipici postoje još dve linije i to Hrvatska linija Tulipan i Madjarska linija Incitato.

Po odgajivačkim standardima Medjunarodnog udruženja odgajivača Lipicanera, Brisel (Belgija) - lipicanski konji mogu biti registrovani u "Studbook"-u ako vode direktno poreklo od osam danas priznatih linija pastuva: Conversano, Favory, Incitato, Maestoso, Neapolitano, Pluto, Siglavi i Tulipan, zatim lipicanski konji koji vode poreklo od priplodnih pastuva koji su korišćeni u priplodu u ergeli "Lipica" u periodu od 1580. do 1915. godine, kao i lipicanski konji koji vode poreklo od familija kobila u koji se mogu i danas lako prepoznati i eksterijerno su u tipu rase Lipicaner.

Odlike rase

Oblik tela lipicanera je oblika položenog četvorougla, a glava mu je izrazito suva s konvekstnom proćeonom linikom i lepo savijenim i visoko nasadjenim vratom (labudnji vrat).

Ledja su mu duga, vrlo široka i jaka s kratkim, širokim spojem. Sapi su mišćave, okrugle i duge s

Favory

Pluto

visoko nasadjenim repom. Ima prilično širok i dubok grudni koš i zaobljena rebra.

Visokom hodu pogoduje duga lopatica i kratka podlaktica (odlika španskog konja). Noge su mu koščate i jake, a zglobovi vrlo razvijeni i široki sa čvrstim tetivama i kopitama.

Snažna i gusta struktura dlake odlikuje kako grivu, tako i rep. Lipicaneri se ždrebe sa sivom bojom dlake koja u dobi od 5 do 8 godina postane potpuno bela.

Nadaren je za španski korak (španski kraljevska škola jahanja u Beču).

Maestoso

